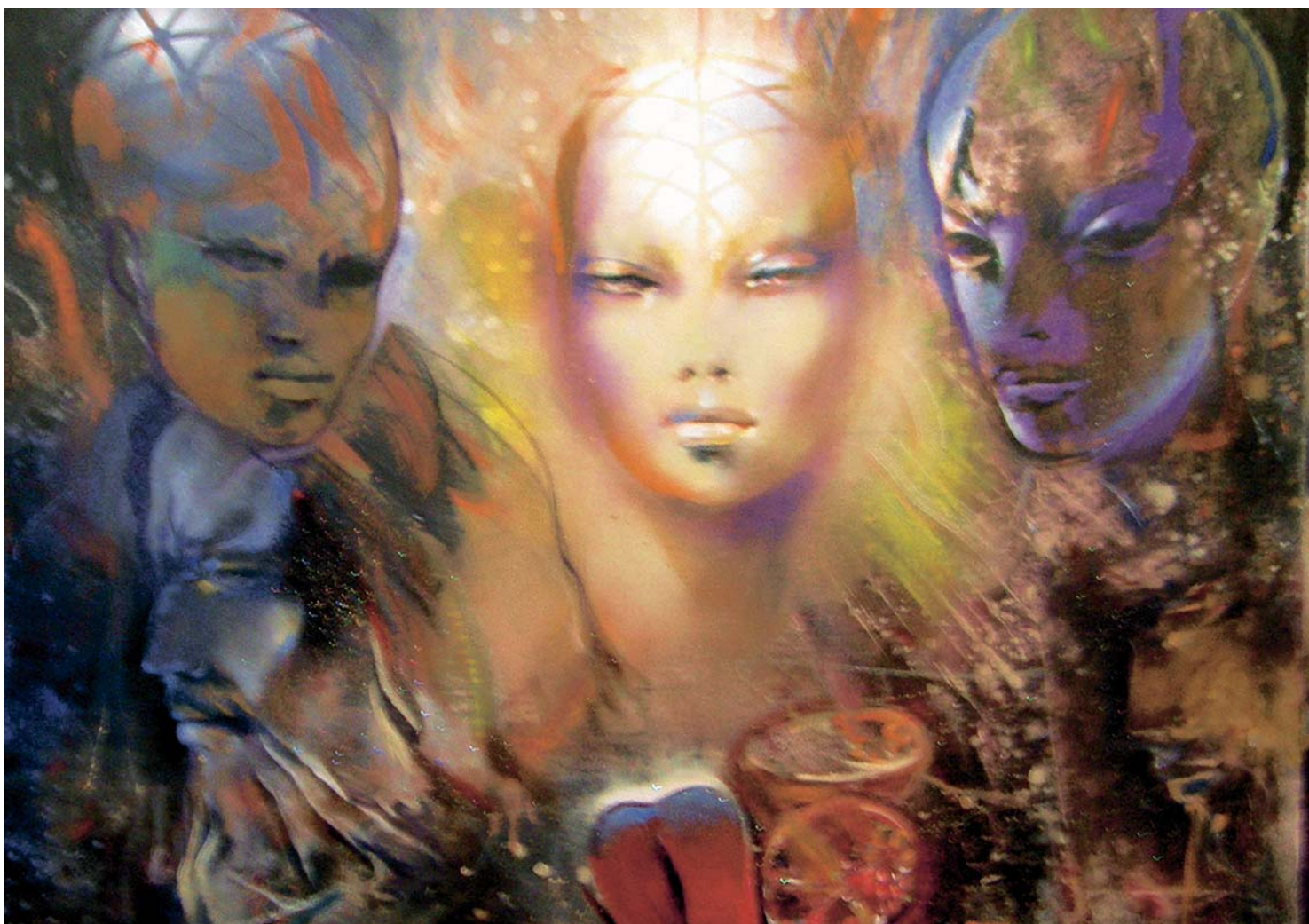

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 14 • БЕОГРАД, 31. ЈУЛ 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Оља Ивањицки – Анђели (1931–2009)

ПОВОДИ

Олакшице за инвалиде
при регистрацији возила

**ПОТВРДА „УКИДА“
ПОРЕЗ И ТАКСЕ**

• Стране 6-7

АКТУЕЛНО

За трошкове настале
туђим немаром

**ОДШТЕТА ФОНДУ И
ОД ПОСЛОДАВАЦА**

• Стране 8-9

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

СТРУКТУРА КОРИСНИКА СТАРОСНЕ ПЕНЗИЈЕ
ПРЕМА ГОДИНАМА СТАЖА И ПРОСЕЧАН ИЗНОС ПЕНЗИЈЕ
У ДЕЦЕМБРУ 2008. ГОДИНЕ (самосталне делатности)

Просечна пензија	%	Године стажа	%	Просечна пензија
25.147	32	Просек пензије и стажа свих	29	23.740
МУШКАРЦИ			ЖЕНЕ	
34.479	8,48	Преко 40	0,86	31.864
33.060	17,76	40	0,43	35.941
33.257	3,67	39	0,69	31.664
32.342	4,04	38	0,87	32.161
30.588	5,12	37	2,98	28.538
28.186	5,45	36	3,93	28.137
27.311	7,90	35	26,95	27.000
26.796	4,12	34	2,42	31.284
25.348	3,04	33	3,75	30.130
23.556	3,03	32	4,33	29.894
21.685	3,05	31	4,39	27.474
21.879	2,89	30	5,69	26.287
17.801	12,48	25-29	15,61	22.163
14.133	13,47	20-24	17,44	16.722
12.083	5,49	15-19	9,66	13.730

СИНДИКАТИ И ПОСЛОДАВЦИ ЗАСАД НА „РАЗЛИЧИТИМ КОЛОСЕЦИМА“

Ништа од договора о вишој цени рада

Минимална цена рада од 15.138 динара за запослене у Србији не важи од 30. јуна, Унија послодаваца поручује да је њено повећање неприхватљиво

Судећи по различитим ставовима синдиката и послодаваца, мали су изгледи да ће минимална цена рада за запослене у Србији од 15.138 динара, која је важила у протеклих шест месеци, тачније до 30. јуна, бити измењена до краја године. Савез самосталних синдиката Србије и УГС „Независност“ сматрају да би минимална цена рада по сату, у наредних шест месеци, требало да износи 91,35 динара уместо досадашњих 87. Што значи да би минимална зарада упослених, увећана за пет одсто, износила – 15.894 динара и представљала 51,13 одсто просечне нето плате у нашој држави остварене у мају.

Синдикати су спремни и да мало попусте у свом захтеву, тако да би пристали и на минималну цену рада по сату од 90 динара, тј. на минималну зараду од 15.660 динара која би чинила 50,37 одсто просечне нето плате. Захтев да се, у наредних шест месеци, повећају минималне припадности упослених репрезентативни синдикати образлажу чињеницом да једино тако може да се обезбеди њихова реална куповна моћ, јер се до краја 2009. очекује повећање цена и трошкова живота као у првом полугодишту.

Потрошачка корпа знатно скупља од најниже зараде

Унија послодаваца Србије поручује синдикатима, али и српској влади, да је за њих повећање минималца неприхватљиво и да немају намеру да га повећају ни за један једини динар. Веле да њихова рачуница показује да

је у минуле четири године минимална зарада повећана 3,6 пута више него бруто друштвени производ, што ће рећи да је њено повећање било 35 одсто веће од раста цена на мало и трошкова живота.

Унија сматра да је у условима економске кризе, кад 64 одсто предузећа у држави не може редовно да исплаћује плате, порезе, доприносе и остале припадности, прилично неодговорно и неозбиљно тражити вишу минималну зараду.

Т. Кршић

„На минималцу“ око пола милиона радника

У овим тешким данима, истичу синдикати, велики број послодаваца прибегава законској могућности увођења минималне зараде за све запослене на одређено време. Процењује се да је сада у Србији „на минималцу“ око пола милиона радника. Ако се зна да је минимална потрошачка корпа 31,42 одсто „скупља“ од минималне плате, сваки коментар је сувишан.

**ГЛАС
ОСИГУРАНИКА**

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР: Слободан Здравковић. **ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Славица Чедић.

РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ: 011/2017-437 факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Ика Митровић, 021/487-7789, факс: 021/6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају **Електронско издање:** www.pio.rs/glas osiguranika

Ускоро још једно повезивање стажа

Радницима којима послодавци од 2003. до краја ове године нису уплаћивали доприносе држава ће опет највероватније буџетским новцем повезати стаж и омогућити одлазак у заслужену пензију. Ово је за запослене најважнија мера предвиђена новим пакетом који се припрема у Влади Србије и који би требало да буде прецизиран до средине августа, а јавности представљен крајем августа или почетком септембра. Закон о повезивању стажа требало би да буде донет до краја године.

Више основице осигурања

Грађани који сами уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање (по члану 15) од августа ће допринос уплаћивати по основици вишој за 5,48 одсто због усклађивања са кретањем зарада у претходном кварталу. Они који сами брину о својој пензији могу да се одреде за једну од 13 основица по којој ће уплаћивати допринос независно од стручне спреме.

Основице осигурања	Допринос (месечно у динарима)
15.482	3.406,04
17.693	3.892,46
23.886	5.254,92
28.751	6.325,22
35.386	7.784,92
38.483	8.466,26
50.868	11.190,96
56.176	12.358,72
68.561	15.083,42
88.466	19.462,52
132.699	29.193,78
176.932	38.925,04
221.165	48.656,30

Најнижа основица износи 35 одсто просечне републичке зараде из претходног тромесечја, што је за август, септембар и октобар ове године 15.482 динара, а највиша пет просечних плата, односно 221.165 динара. То значи да ће месечни издатак по стопи доприноса од 22 одсто износити од 3.406,04 – за оне који се одреде да стаж уплаћују по најнижој основици, до 48.656,30 динара, колико ће уплаћивати они који се одреде за највишу основицу.

Бољи живот брига државе

Потпредседник српске владе др Јован Кркобабић са Бојаном Пајтићем, председником ИВ Војводине

Држава је одговорна да у време економске кризе помогне грађанима који су се нашли у незавидном материјалном положају. Дужна је да им омогући квалитетнији живот, али и остваривање законских права међу којима су и права из пензијског и инвалидског осигурања, казао је потпредседник српске владе др Јован Кркобабић на састанку с председником Извршног већа АП Војводине Бојаном Пајтићем и његовим сарадницима у Новом Саду.

Осим разматрања актуелне ситуације у области пензијског и инвалидског осигурања, говорило се о запосленима у предузећима која послују с губитком, потешкоћама с којима се суочавају пољопривредници који имају регистрована газдинства, али и о окончању посла око конверзије дугова фирми које се налазе у тешком положају.

Нова радна места

Из покрајинског буџета је издвојено 50,4 милиона динара за суфинансирање аутоматизације погона за производњу чврстих форми лекова зрењанинске Југоремедије. Уговор је потписан са Драгославом Петровићем, покрајинским секретаром за науку и технолошки развој,

а пројекат ће обезбедити посао за 50 фармацеутских радника. Осим подмиривања домаћег тржишта лековима (трентал, нирипан, аминоколин...), ова фабрика добар део производа извози и у земље окупљања и Русију.

Ово је 85. погон високе техно-

логије који је новчано помогла покрајинска администрација у претходне две године, у укупној вредности око 21 милион евра, чиме је обезбеђено и 24.015 нових радних места. У структури нових погона доминира пољопривредна производња, односно прехранбена технологија.

Допуњен Закон о раду

Посланици Скупштине Републике Србије усвојили су Закон о допуни Закона о раду којим се предвиђа могућност отпуштања запослених на плаћено одсуство због привременог прекида рада или смањења обима

посла у дужем периоду него што је то дефинисано важећим законом.

Усвајањем Закона о допуни Закона о раду ствара се правни основ да послодавци, услед негативних ефеката економске кризе и смањења обима посла,

могу да отпуштају запослене на плаћено одсуство дуже од 45 радних дана, уз накнаду зараде у висини 60 одсто просечне зараде у претходна три месеца, а уз претходну сагласност надлежног министра.

Солидарни Београђани

Захваљујући солидарности 18.483 Београђана, који су се одазвали апелу да помогну десетодневни опоравак на мору малишана из српских енклава на Косову и Метохији и Рашке, прикупљено је 4.518.201 динар. Становници престонице су на уплатници, која је стигла уз ону редовну за Инфостан, упла-

Десетодневни опоравак 400 деце из енклава јужне српске покрајине и 50 ђака пешака из Рашке у одмаралишту Црвеног крста у Баошићима у Црној Гори, помогли су са 18.896 евра и наши сународници из дијаспоре, 14 домаћих предузећа са донацијама вредним 700.000 динара, по

Деца с Космета уживала на мору

ћивали новац према могућностима: од једног динара и 60 пара до 50.000 динара, иако је, према речима Драгице Кљајић из Црвеног крста Србије, било највише оних који су уплатили 100 и 200 динара.

пола милиона дали су Министарство за дијаспору и Покрајински секретаријат за социјалну политику и демографију Војводине, а 465.000 динара дало је Министарство за рад и социјалну политику.

Шанса за приправнике

У оквиру програма за запошљавање 10.000 приправника „Прва шанса“ у Србији је планирано да се запосли 10.000 младих без радног искуства. На тај начин ће стећи практична знања у реномираним компанијама и припремити се за полагање приправничких и стручних испита. Према том програму, до краја ју-

на запослено је 7.129 лица, а требало би да план потпуно буде остварен до изласка овог броја „Гласа осигураника“.

Према подацима НСЗ, послодавци су највише тражили приправнике из области права, економије, администрације, информатике, трговине, угоститељства, туризма, машинства, електротехнике, грађевин-

нарства, архитектуре и саобраћаја.

На јавним радовима ове године је такође планирано запошљавање око 10.000 људи за шта је из буџета обезбеђена 1,3 милијарда динара.

Ово би бар делимично требало да ублажи проблем незапослености око 100.000 младих између 25 и 29 година.

Зараде више 2,5 одсто

Просечна бруто зарада у јуну 2009. године износи 44.246 динара, саопштио је Републички завод за статистику, што је номинално 2,5, а реално 2,4 одсто више од зараде исплаћене у мају.

Нето зарада, без пореза и доприноса, исплаћена у јуну износи 31.768 динара; номинално је виша 2,2, а реално 2,1 одсто од мајске нето плате.

Исплата пензија

Исплата другог дела јунског чека пензионерима из категорије запослених почела је 25. јула.

Војни и пољопривредни пензионери су други део јунских припадности почели да примају од 21. јула.

Уплата из Загреба

Из Миловинског завода Хрватске пензионерима који живе у Србији исплата припадности за јун почела је 16. јула. За 30.091 корисника пензија зарађених у овој држави Комерцијалној банци је уплаћено 5,964 милиона евра, па је чек из Загреба, у просеку „тежак“ око 200 евра.

Чекови у иностранство

Српски пензионери који живе у иностранству (њих 8.858) добили су од 24. јула припадности за април, мај и јун у земљама у којима сада живе. На рачуне иностраних банака уплаћено је 186,639 милиона динара, у валути земље у којој је корисник настањен.

Пензије зарађене у Србији стижу у 18 земаља света (не рачунајући бивше југословенске републике). Више од половине корисника живи у Немачкој, затим у Аустрији, Мађарској, Француској, Чешкој, Швајцарској, Шведској, САД... Исплаћују се тромесечно, због великих административних трошкова и релативно ниских износа.

МНОГИМ ИНВАЛИДИМА ЈЕФТИНИЈА РЕГИСТРАЦИЈА ВОЗИЛА УЗ УВЕРЕЊЕ РФ ПИО

Потврда „укида“ порез и таксе

Ослобађање од плаћања дажбине, која иде и до 155.000 динара, предвиђено за власнике путничких аутомобила и мотоцикала с одређеним процентом телесног оштећења

Инвалиди с телесним оштећењем од најмање 80 процената, али и они с оштећењем доњих екстремитета од најмање 60 одсто, сада без икаквих проблема могу да добију уверење РФ ПИО којим ће уштедети поприлично новца при регистрацији аутомобила. У Дирекцији Фонда договорени су јединствен поступак и јединствена потврда коју ће надаље давати све филијале у Србији: грађани треба да попуне и поднесу „захтев за издавање уверења о утврђеном проценту телесног оштећења у циљу ослобађања плаћања дажбина за регистрацију моторних возила“, а надлежни у филијалама издаваће ова уверења наводећи проценат оштећења који је својевремено, према подацима Фонда, утврдила лекарска комисија, то јест орган вештачења.

– Инвалиди којима досад није цењен проценат телесног оштећења морају да прођу и тај претходни поступак.

Др Дика Кајевић

Њима предстоји да поднесу захтев за добијање накнаде за телесно оштећење, уз медицинску документацију која доказује постојање тог оштећења. Они ће бити позвани пред орган вештачења, а затим и добити решење о проценту телесног оштећења који

је комисија утврдила на основу документације и прегледа – објашњава др Дика Кајевић, начелник у Сектору за медицинско вештачење у Дирекцији РФ ПИО.

Др Кајевић каже да се ових летњих дана, када и запослени у Фонду користе годишње одморе, можда мало дуже чека на излазак пред лекарску комисију, али да ће позив уследити и преглед бити обављен најбрже могуће, а решење свакако стићи пре истека законског рока од 60 дана.

– Грађане, чије телесно оштећење је последица болести или несреће, не треба да збуњује што ће, на свој захтев, добити негативно решење: њиме ће бити утврђено да немају право на накнаду за телесно оштећење, будући да, по закону, право на ову врсту накнаде имају само људи чије је телесно оштећење последица повреде на раду или професионалног обољења – наглашава др Кајевић. – Битно је да

Олакшица

Од ставки које се плаћају при регистрацији возила, инвалиди с телесним оштећењем од 60 (доњи екстремитети) или 80 одсто (без обзира где се налази) ослобођени су еколошке и комуналне таксе, као и пореза за употребу добара, за јавне путеве плаћају само пет одсто прописане накнаде, а једино морају да плате целокупан износ административне таксе.

И неке осигуравајуће куће увеале су попуст од пет или 10 одсто на полису обавезног ауто-осигурања када су власници возила инвалиди.

ће у том решењу бити наведен проценат телесног оштећења, као и да се он односи, ако је то случај, на доње екстремитете, а управо то им је потребно да би добили уверење неопходно за олакшицу при регистрацији аутомобила.

Иако др Кајевић каже да лекари у инвалидским комисијама, иначе затрпани послом, не примећују неубичајени прилив захтева за њихово вештачење, неспорно је да власницима аутомобила овакав папир може заиста да вреди и неколико десетина хиљада динара. Наиме, откако је, зарад стабилизације буџета, вишеструко повећан порез на употребу моторних возила који се плаћа при регистрацији аутомобила, комбија и мотоцикала (па сада иде и до, за аутомобиле изнад 3.000 кубика, 155.000 динара), једногодишњи параф у саобраћајној дозволи постао је приличан намет у кућном буџету – сем за неке категорије инвалида. Јер, „војни инвалиди, цивилни инвалиди рата и инвалиди рада са 80 или више процената телесног оштећења“, као и ове категорије

инвалида „код којих постоји телесно оштећење које има за последицу неспособност доњих екстремитета ногу од 60 или више процената“ потпуно су ослобођени плаћања овог пореза. Као и још неких такси и накнада. Корист је, истина, најмања код најслабијих, али и најраспрострањенијих аутомобила: инвалидима власницима „југа“, рецимо, погодност да не плаћају порез и друге дажбине оставиће у џепу тек нешто више од хиљаду динара. Али, они с јачим колима (с обзиром на то да се порез обрачунава према кубикажи, а умањује према старости возила) већ би могли да осете приметну бериџет: за аутомобил од 2.200 кубика, чак и 15 година стар, укупне дажбине при регистрацији износе 53.400 динара – инвалид ће платити свега 15.580 динара. Ако је коме од инвалида у гаражи каква (бивша) „ала“ попут, на пример, пунолетног џипа од 5.000 кубика, тај после регистрације може и на Бахаме: пуна регистрација за оваквог четвороточкаша кошта 179.721 динар, а њему ће из џепа извући свега – 20.601 динар!

И иначе, инвалидима који имају, или прибаве, решење инвалидске комисије о најмање 70-процентном телесном оштећењу, може добро да дође дигитрон при руци: они могу да прерачунају да ли им се више исплати

да региструју постојеће, просечно деценију и више старо возило, или да, можда, и увезу аутомобил који је тек неку годину хабао равније западноевропске друмове. Јер, да подсетимо, њима је, Царинским законом, омогућено да аутомобил увезу без плаћања царине. Као и војним инвалидима од прве до пете групе и цивилним инва-

лидима рата од прве до пете групе (који то доказују потврдом о групи инвалидитета службе за борачко-инвалидску заштиту у општини свог пребивалишта), слепим лицима и оболелима од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења, од парализације и квадриплегије, церебралне и дечје парализе, од мултипле склерозе...

Увоз путничких аутомобила без царине омогућен је и родитељима деце вишеструко ометене у развоју која са њима живе и о којима родитељи непосредно брину.

Инвалидима код којих је утврђено стопроцентно телесно оштећење по једном основу биће враћен и порез на додату вредност који плате на увезене аутомобиле. Потврду о ослобађању од плаћања увозних дажбина, као и потоње решење о рефундацији (враћању) плаћеног ПДВ-а, доноси ресорно Министарство за рад и социјалну политику, односно његов Сектор за заштиту особа са инвалидитетом.

Славица Чедић

Поново по истеку забране

Инвалиди који увезу аутомобил без плаћања царине или и ПДВ-а, после истека рока у коме ово возило не смеју да отуђе – могу при увозу другог возила опет да користе исте олакшице, наравно ако, по стању свог инвалидитета, на то и даље имају право.

Ово је, на питања многих инвалида, званичан одговор Министарства за рад и социјалну политику.

Наиме, инвалиди који су својевремено, уз олакшице, увезли аутомобиле, имали су забрану да их продају три (ако су увезли половно) или пет година (за увезено ново возило). И, многимима је овај период забране истекао, па су били у недоумици могу ли поново, уз исте повољности, да увезу други аутомобил. С истим питањем долазили су на наше шалтере, па је Фонд ПИО затражио званичан став ресорног министарства. Добијени одговор обрадоваће инвалиде који, упркос кризи, планирају набавку новог аутомобила. А за оне који кризу не осећају, да подсетимо: олакшице важе само за увоз аутомобила вредних до 10.000 евра у динарској противвредности, за вредније аутомобиле ПДВ на износ преко 10.000 евра неће бити враћен.

ЗА УНЕСРЕЂЕНЕ ТУЂОМ ГРЕШКОМ РФ ПИО ТРАЖИ ОБЕШТЕЋЕЊЕ

Наплата од осигурања и послодаваца

Да би прикупио потребне доказе о учињеној штети, Републички фонд ПИО се обраћа и инспекцији рада, МУП-у, тужилаштву и суду

Осигураници и корисници права Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање који су туђим немаром или грешком остали инвалиди могу да помогну Фонду, а да их то ништа не кошта – довољно је само да доставе документацију којом располажу. У ова тешка времена, кад се бије битка за сваки динар у каси Пензијског фонда, оваква помоћ унесређених била би драгоценца. Јер Фонд, према Закону о ПИО, покреће и води судске спорове да би наплатио штету од оних који су, чињењем или пропуштањем да ураде оно што им је био посао, узроковали инвалидност, телесно оштећење или, најжалост, неретко и смрт његових осигураника или корисника.

Наиме, на почетку поступка, да би прикупио праве информације и доказе о несрећи, Фонд се прво обраћа управо својим осигураницима, корисницима права и члановима њихових породица. Веома је важно да ови људи знају да могу слободно и без устезања

Невенка Топаловић

помоћи Републичком фонду ПИО, јер тиме неће изгубити ниједно остварено право из ПИО или приватно право за накнаду штете. Правни заступници Фонда то писмено и гарантују када им се обраћају за помоћ. Шаљу им, такође, и адресирани коверат са плаћеном поштарином да не би имали трошкове

приликом достављања тражене документације на увид, која ће им, након тога, бити и враћена.

Суштина целог поступка јесте да РФ ПИО судским путем намирује штету која је настала зато што пре времена исплаћује осигураницима неко право из ПИО, што не би чинио да се несрећа није догодила. Правни заступници Фонда настоје да наплате износ целокупне штете (и губитак новца из будућих давања) коју утврђују судски вештаци по актуарским таблицама. Обештећење се наплаћује од осигуравајућег друштва, ако је штета настала услед саобраћајног удела. Фонд је дужан да захтева накнаду штете и од послодавца, уколико је до повреде на раду или професионалне болести дошло због непредузимања одговарајућих мера безбедности и заштите здравља на раду предвиђених прописима.

Пре покретања поступка правну службу Фонда највише интересују информације и докази о томе где је,

Саобраћајне несреће најчешће остављају трајне последице

Исплата и на рате

Према речима Невенке Топаловић, Покрајински фонд наплатио је лањске године више од 24 милиона динара штете по овом основу, а у првих пет месеци 2009. више од 9,5 милиона динара. Новац се, након правоснажних пресуда, уплаћује на рачун Фонда ПИО. Када су у питању осигуравајуће куће, то буде брже и у целости, док предузећа исплату понекад „развуку“ кроз рате, али с каматом. Наравно, нека предузећа лоше послују, а Фонду није циљ да их угаси, тако да се прихвата исплата и у ратама. Чак и након стечаја неких фирми, Фонд најчешће успева да бар делимично намири штете по овом основу.

када и на који начин дошло до несрећног случаја, као и да ли је поводом те несреће вођен кривични или прекршајни поступак, и против кога. Јер, Фонд покреће судски поступак само у случајевима када оцени да има основаности за то.

Током прикупљања доказа Фонд се обраћа и инспекцијама рада – када је у питању повреда на раду, а и МУП-у, тужилаштвима и судовима. Од њихове ефикасности у доброј мери зависи и наплата штета.

– Када се осигурици некад не одазову на наш први позив, можда то можемо и да разумемо јер су често забринуте да би тиме могли да угрозе своје право на накнаду штете од штетника, или да ће то можда утицати на обим њиховог оствареног права из ПИО. Наравно, то није тачно. Међутим, такво оправдање се не може прихватити када су у питању државни органи, и ту би сарадња морала да буде боља, посебно са инспекцијом рада – сматра Невенка Топаловић, директор Сектора за правне и опште послове у Дирекцији Покрајинског фонда у Новом Саду.

Поступци код редовних и трговинских судова трају у просеку око четири-пет година, а некада и дуже. Важно је напоменути да је ових дана усвојен Закон о обавезном осигурању у саобраћају (ступа на снагу за 90 дана), у којем је утврђено право правних лица из области социјалног осигурања за истицање регресних захтева према друштвима за осигурање у једнократном износу штете. Ова одредба само потврђује да су судије, које су досад пресуђивале накнаду штете у корист Фонда, биле у праву.

Мирослав Мектеровић

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ

Многе фирме „спустиле завесу“

Предузетници у Србији у условима економске кризе поред смањења куповне моћи становништва суочавају се и са проблемом знатног увећања сиве економије, речено је на седници Извршног одбора Заједнице предузетника Привредне коморе Србије.

– За шест месеци ове године у Србији је „нестало“ 10.000 регистрованих предузетничких и занатских радњи, што је забрињавајуће јер је тај део привреде до сада био „најжилавији“ – рекао је Славко Новаковић,

економије доводи до њеног знатног увећања:

– Проблем сиве економије присутан је у услужним, производно-услужним и производним делатностима а предузетници и занатлије који послују у складу са законом постају неконкурентни. За првих шест месеци забележен је пад промета од 50 одсто у односу на прошлу годину – истакао је Миладиновић.

Он је указао и на неопходност снижавања каматних стопа на неплаћене

Издао налазе у сивој економији

потпредседник Скупштине Заједнице предузетника.

Велики број тих радњи „спустио је завесу и отишао у сиву економију“, упозорио је Новаковић и нагласио да оне сада представљају нелојалну конкуренцију предузетницима који се на легалан начин баве својим послом. Према подацима Светске банке, од три до четири милијарде евра у Србији лежи у сивој зони, подсетио је Новаковић, уз упозорење да предузетници и занатлије ту врсту економије данас не могу да поднесу.

Председник Скупштине Заједнице предузетника Мирослав Миладиновић је истакао да додатно непоштовање законских прописа и немогућност инспекцијске контроле сиве

дажбине од 12 до 15 одсто на годишњем нивоу и примену законских мера о наплати дуговања свих грађана до краја ове године. Тада би се знало шта је здраво, а шта болесно, нагласио је Миладиновић и предложио доношење мера о репрограму дуговања у односу на њихову висину.

Орални хирург Владан Живковић казао је да се предузетници, осим са падом промета, суочавају и са повећањем дажбина.

– У условима финансијске кризе, буџетска средства локалних самоуправа су смањена, што доводи до повећања намета онима који легално раде ради надокнаде тог буџетског дефицита – сматра Живковић.

В. А.

УСПЕШНО ОКОНЧАН ПРОЈЕКАТ „ОТПРЕМНИНОМ ДО ПОСЛА“

Већина у приватнике

За две године 2.020 незапослених нашло нова радна места, а чак 1.600 новац искористило за samozапосљавање

Пројекат „Отпремнином до посла“ завршен је недавно, али процес приватизације у Србији још није окончан. Републичка влада ће сва искуства стечена током примене овог пројекта интегрисати у мере активне политике запошљавања које ће и даље спроводити

не, дођу до „свог парчета хлеба“. Они су из програма добијали и додатну новчану помоћ: 130.000 динара за samozапосљавање, 80.000 динара за ново запошљавање, а по 100.000 динара је следовало радницима чија је фирма била у стечају. Новац је обезбеђен из буџета

биле...), како су то раније радили. Такође, стимулисао је предузетнике да посао дају људима старијим од 50 година, особама с инвалидитетом, Ромима..., онима који су до посла долазили прилично тешко или скоро никако.

Захваљујући овом програму, од 2007. године 2.020 особа дошло је до новог посла, а 99,9 одсто их и сада ради. Незапослени су се, иначе, чешће одлучивали да новац од отпремнине уложе у почињање сопственог посла него за рад код другог послодавца. Тако је 1.602 лица без посла искористило субвенцију за samozапосљавање, док је 418 корисника лошијег материјалног стања новац од отпремнине (која

У оквиру програма, развијен је и нови модел радно-правног решавања статуса

Најугроженији преко 50 година

Према евиденцији Националне службе за запошљавање, крајем 2008. године око 162.000 незапослених у Србији, или 22,2 одсто (нешто више од петине свих људи без посла), било је старије од 50 година. Највећи број њих тражио је посао у Београду или у другим већим градовима Србије.

вишка запослених. Радницима који су проглашени „сувишним“ пружена је могућност да удруженим

Субвенцијом до сопственог бизниса

Национална служба за запошљавање.

Овај пројекат је покренут пре две и по године, на иницијативу Сектора за запошљавање Министарства економије и регионалног развоја и Програма Уједињених нација за развој, да помогне људима који су у време транзиције остали без посла, да поново – улагањем новца од добијене отпремни-

Републике Србије и Аустријске агенције за развој, док су цео посао реализовали људи из Националне службе за запошљавање Србије и Уједињених нација.

Програм је успео да мотивише део радника да отпремнине уложе у сопствени бизнис или запошљавање код новог газде, а не у потрошњу (за набавку беле технике, кућне поправке, нове аутомо-

Новчана помоћ уложена у запослење, а не у потрошњу

је била мала) уложило у запошљавање код 190 послодавца у приватном сектору. Повољности овог пројекта користило је мање жена – само њих 37 одсто, и оне су се радије опредељивале за посао код другог газде него за покретање властитог бизниса.

средствима од отпремнине оснују задруге или нова предузећа – уз подршку фирме која их је прогласила вишком.

Пројекат је највише успеха имао у Крагујевцу, Краљеву, Ужицу, Врању, Нишу и Крушевцу.

М. Мекеровић

За нови посао – минимум 20.000 динара

Пројекат „Отпремнином до посла“ био је намењен радницима који су, након што су проглашени технолошким вишком, примили отпремнину мању од 3.000 евра или живели на граници сиромаштва. Најнижи износ који су морали да уложе у нови посао био је – 20.000 динара.

ПРАВО НА ИНВАЛИДСКУ ПЕНЗИЈУ И ПОЧЕТАК ЊЕНЕ ИСПЛАТЕ

Поштар звони два пута

Запосленима којима није престао радни однос и корисницима права код НСЗ новац тек после престанка осигурања

Будуће кориснике инвалидске пензије често збуњује што им исплата пензије не почиње с датумом када им је утврђен губитак радне способности и признато право на ову пензију. Неретко се изненаде кад приме решење у коме им, на пример, пише да им право на инвалидску пензију припада од 20. 4. 2009. године, а затим им поштар донесе дру-

Контролни преглед

Ако је решењем утврђено право на инвалидску пензију уз контролни преглед, корисник се одазове позиву на поновни преглед и тада се потврди постојање потпуног губитка радне способности, исплата инвалидске пензије по ранијем решењу се не обуставља. Иначе, за излазак на контролни преглед потребно је поново поднети захтев за инвалидску пензију, односно оцену радне способности на исти начин као и први пут, уз шта се прилаже само нова медицинска документација и образац 1 ординирајућег лекара.

Али, уколико се корисник пензије не одазове на поновни контролни преглед, из неоправданог разлога, Републички фонд ПИО донеће решење о обустави исплате инвалидске пензије.

го решење из којег сазнају да ће им се утврђена пензија исплаћивати од неког каснијег датума, рецимо од 10. 7. 2009. године.

С обзиром на то да се странке често љуте, ваља појаснити да им исплата пен-

зије по закону следује тек по престанку осигурања, а најраније после уручивања правоснажног решења послодавцу. Практично, ово значи различит почетак исплате за различите врсте осигураника, односно зависно од њиховог статуса у тренутку када им се утврди потпуни губитак радне способности. Ако је захтев за утврђивање права на инвалидску пензију поднео грађанин који је незапослен и не прима накнаду од Националне службе за запошљавање (односно, није осигуран ни по ком основу у том тренутку), а инвалидска комисија оцени да је захтев основан – решењем којим се утврђује право на инвалидску пензију одредиће се, истовремено, и исплата инвалидске пензије – од истог датума када је установљен губитак радне способности.

Међутим, најчешће се догађа да захтев за инвалидску пензију поднесе запослени коме још траје осигурање на основу радног односа (без обзира на то што је, неретко, тада на боловању), или незапослени који код НСЗ

прима накнаду (и плаћа му се пензијско осигурање). Кад се утврди основаност захтева, а по истеку рока за жалбу (15 дана), примерак правоснажног решења којим је утврђен губитак радне способности и признато право на инвалидску пензију (без навођења датума исплате) доставља се послодавцу (или Националној служби за запошљавање).

прими правоснажно решење о његовом праву на инвалидску пензију – пензија ће му се исплаћивати од дана престанка осигурања (раскида радног односа).

Иначе, решење о исплати инвалидске пензије доноси се по службеној дужности, али и по захтеву странке. Уколико послодавац, по прекиду радног односа, за свог радника не достави Фонду

Сачекати решење

Ако у стажу новопеченог инвалидског пензионера има било шта спорно (неплаћени доприноси, рецимо, за неке месеце или године), доноси се привремено решење. Странка најчешће уложи жалбу на један део обрачуна пензије, а све док се не оконча поступак по жалби не може да крене исплата пензије. Рационалније је, дакле, сачекати најпре да се донесе решење о исплати инвалидске пензије. И ако истекне рок за жалбу, о коначном износу пензије одлучиће се када се буди прибавили подаци који су разлог привремености.

Ако је у међувремену запосленом раскинут радни однос, или му истекло време примања накнаде – исплата инвалидске пензије одређује се од дана достављања правоснажног решења послодавцу или НСЗ-у. Уколико запосленом престане радни однос тек пошто послодавац

закључену радну књижицу, одјаву осигурања и решење о престанку радног односа, радник може сам да прибави из фирме наведену документацију и да је приложи уз захтев за доношење решења о исплати инвалидске пензије.

С. Марсенић

ФИЛИЈАЛА ВРШАЦ – ПОНОВО РАДИ ИНВАЛИДСКА КОМИСИЈА

Ником не ускраћују стручну помоћ

Већина пензионера досад искористила право на опоравак у бањама о трошку Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање

Седиште Вршачке филијале РФ ПИО налази се у центру Вршца, у Улици Ђуре Јакшића број 1. Филијала је надлежна за три јужнобанатске општине: Вршац, Белу Цркву и Пландиште. Испоставе Филијале у Белој Цркви и Пландишту смештене су у зградама РЗЗО: у Белој Цркви у Улици Јова-

јер је од тог датума др Првослав Арсић поново, након пет година, распоређен за ради у инвалидској комисији у Вршцу.

– Већ сада се примећује бољитак, а, како лекар вештак то ради, верујем да ћемо заостале предмете урадити у року од три-четири месеца, и бићемо дневно

са инвалидитетом – каже Сава Бељин.

За око 30.000 осигураника и око 15.000 корисника из поменутих општина просторије Филијале отворене су свакодневно од 8 до 13 часова. Додуше, референти који раде на доношењу решења о правима и референти матичне евиденције ослобођени су рада са странкама петком, али када им се обрате људи пристигли из сеоских средина они жељену информацију добију тог дана. Правну помоћ странкама пружа начелник Одељења за ПИО, а када су незадовољни неком услугом у Филијали, отворена су им и врата директора. Мада, по искуствима Саве Бељина, скоро половина оних који му се обрате у ствари желе код директора РЗЗО, пошто се и он налази на истом спрату.

Разлога за незадовољство и нема много јер је Филијала ПИО у Вршцу по резултатима рада међу прве три-четири у Покрајинском фонду. Наиме, прошле године је од 5.778 задужених предмета за решавање урађено 5.269, а више од 85 одсто их је урађено у законском року. Већ је познато да до продужења рокова, као и у осталим филијалама, долази када се не доставе благовремено потврде о признатом стажу из бивших југословенских република и потврде из пореске управе о уплаћеним доприносима из ПИО – углавном за осигуранике самосталних делатности и пољопривреднике. И у Вршачкој филија-

Сава Бељин

ли још ради 12 „историјских“ терминала, а испоставе Филијале су опремљене новом ИТ технологијом и недавно су повезане са централним рачунаром у Новом Саду.

Вршачка филијала има шалтер салу у којој су четири шалтера исплатне службе, обрасци из делокруга рада матичне евиденције примају се у канцеларији у приземљу зграде, а архивски простор и писарница налазе се на другом спрату. Сава Бељин сматра да би Фонд требало да има једнообразни изглед шалтера, и макар у истим бојама окречене фасаде пословних зграда да већ споља буде препознатљива институција.

Вршачка филијала је испунила жеље пензионерских организација и ове године скоро сви пензионери су, већ у сезони, искористили бесплатан опоравак у бањама. Од 111 пензионера, 97 их је већ било у бањама, најчешће у „Кањижичи“ и „Термалу“ из Врдника.

Мирослав Мекеровић

на Поповића бб, а у Пландишту у Карађорђевој 11. Добра сарадња са РЗЗО-ом постоји и у седишту Филијале – иако је пословна зграда укњижена у власништво ових институција у односу стриктно не примећује, па Пензијски фонд користи понеку канцеларију више.

Зграда је стара око 40 година и, нажалост, фасада ни у бољим временима није реновирана, те је тако и данас у лошем стању. Међутим Славко Имрић, директор Покрајинског фонда, најавио је да ће тај проблем ускоро бити решен.

Од 15. јула ове године Филијала има 33 запослена,

ажурни – каже Сава Бељин, директор Вршачке филијале, додајући: – Боље ће бити и осигураницима који су досад путовали по 300 километара (150 км у једном правцу) од Вршца до Новог Сада, а они из Беле Цркве и дуже. Др Арсић је неуропсихијатар и вештачи предмете из своје специјалности као и све предмете у вези са телесном негом и помоћи, остали случајеви ипак се вештаче у Новом Саду. Размишљао и да се инвалидска комисија измести с првог спрата у приземље, да бисмо олакшали приступ болесним осигураницима, јер тамо већ постоји рампа за кретање особа

На првом месту у Србији

О 76.000 осигураника и 51.000 корисника права брину 62 запослена који су прошле године били на првом месту по броју урађених предмета по референту

Просторије Филијале Чачак налазе се на две адресе у центру града, на Градском шеталишту бр. 85 и у Железничкој 7. Управо то је и највећи проблем ове филијале јер се матична евиденција налази на једној локацији, а писарница, исплатна служба и одсек за доношење решења о правима из ПИО на другом месту.

У овој филијали се обављају послови на спровођењу пензијског и инвалидског осигурања за општине Чачак, Горњи Милановац, Лучани и Ивањица.

О 76.000 осигураника и 51.000 корисника права брину 62 запослена. Обим посла је, као и у свим другим филијалама, повећан од почетка 2008. године због консолидације фондова, али то није све, каже за наш лист Кринка Лукић, директор Филијале Чачак:

– Специфичност и додатни посао за нас јесте и то што је од 1. априла 2008. године у саставу Филијале Чачак и општина Ивањица која је до тада припадала Филијали Ужице. Према Одлуци о привременој надлежности за остваривање права из пен-

Кринка Лукић

зијског и инвалидског осигурања за осигуранике и лица са подручја АП Косова и Метохије, у Филијали Чачак се обављају и послови за осигуранике и лица са подручја које су покривале филијале Пећ и Призрен, који и даље тамо живе, као и за оне који су привремено напустили Покрајину а имају боравиште на подручју Филијале Чачак – објашњава Кринка Лукић.

У 2008. години у Филијали је решено 18.925 захтева, а за првих шест месеци ове године 9.193.

– Када се узме у обзир број запослених и обим посла који нам је скоро удвостручен од пре годину и по дана, наша филијала је 2008. године била на првом месту по броју донетих решења по једном референту. У овом тренутку сви запослени су ангажовани на сређивању базе података матичне евиденције (као и сви запослени у РФ ПИО у Србији), што би требало да утиче на још бољу ажурност у раду – с разлогом је поносна наша саговорница.

Проблеми са којима се сви сусрећу у раду и овде су присутни: неплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање, чекање на потврђивање стажа из бивших република СФРЈ, чекање на прибављање уверења пореске управе за осигуранике пољопривреднике и осигуранике самосталних делатности...

– Код запослених постоји велика спремност и залагање да се сви послови обављају што квалитетније и што брже, али ове проблеме не могу ни на који начин својим залагањем и радом да превазиђу, а знатно им умањују и ажурност у раду – истиче Кринка Лукић.

У Филијали се захтеви примају на два шалтера, а послови исплате пензија обављају се на осам шалтера.

– До 1. јула ове године рад са странкама није био ограничен па су грађани долазили читавог радног времена. Закључили смо да је на такав начин тешко радити па је од почетка јула за пријем захтева, пријава и одјава резервисано време од 8 до 15 часова, а све остале службе раде од 8 до 13 часова. Правна помоћ у Филијали уведена је пре пет година и пружа се од 8 до 15 часова. Што се техничке опремљености тиче, за сада смо задовољни, сматрамо да имамо оно што нам је неопходно за несметан рад – сматра Кринка Лукић, директор Чачанске филијале РФ ПИО.

В. Анастасијевић

НАРОДНЕ КУХИЊЕ У СРБИЈИ СВЕ ПОТРЕБНИЈЕ

Оброк да преживе

Око 22.000 људи у 58 општина долази на заједнички казан по једини дневни оброк, а међу њима многобројни пензионери и осиромашени интелектуалци

Од 13. фебруара до сада обишао сам 102 општине у Србији, и у 90 одсто случајева одговор на питање шта вам је најпотребније био је – отворите народне кухиње, изјавио је у интервјуу почетком јула Расим Љајић, министар рада и социјалне политике.

Отворене 1945, у првим послератним годинама, народне кухиње актуелизоване су деведесетих година прошлог века, када су ратна времена на просторима некадашње Југославије у Србију довела стотине хиљада избеглица и интерно расељених лица, да би се последњих месеци ове године, у време економске кризе, осиромашења и отпуштања на хиљаде радника, центрима за социјални рад све чешће јављали нови корисници хране са казана.

Према речима Драгице Кљајић, стручног сарадника за социјалну делатност у Црвеном крсту Србије, ова установа већ 16 година реализује програм народних кухиња у којима сваког дана социјално најугроженији грађани добијају оброк који се састоји од пола литре кува-

Драгица Кљајић

ног јела и пола килограма хлеба, док се суботом и недељом дели „сува“ храна – конзерве и хлеб. Како сведоче многи корисници, порција коју добијају у народној кухињи једини је начин да преживе. Међу онима који спас траже на казану, углавном су лица која примају материјално обезбеђење, затим Роми, пензионери и инвалиди, а нису ретки ни осиромашени интелектуалци. Све чешће им се придружују и радници који су изгубили посао у при-

ватизованим и, најчешће, пропалим предузећима.

Како је недавно објављено у штампи, а према подацима Министарства за рад и социјалну политику, у прва четири месеца ове године регистровано је 60.000 нових лица која живе испод границе сиромаштва. Мада је један од циљева државне политике да се до 2010. године преполови број сиромашних, статистички подаци говоре да смо ближи 2002. години, кад је, према попису, 10 одсто популације било испод границе сиромаштва.

За прве месеце ове године Министарство за рад и социјалну политику обезбедило је 50.047.293 динара за финансирање 58 народних кухиња

За најугроженије

Право да се хране о трошку државе имају корисници материјалног обезбеђења, самохрана старачка домаћинства, пензионери са најнижим пензијама и гранични случајеви (где примања минимално прелазе цензус). Корисници материјалног обезбеђења су појединци и породице чија примања не прелазе минимални ниво социјалне сигурности, а ту границу сваког месеца одређује Влада Србије. Тренутно то право могу да остваре појединци чији приход не прелазе 5.413 динара, двочлана породица са примањима не вишим од 7.436 дин., трочлана породица са приходима до 9.439 динара, док је нешто виши цензус за четворочлану (10.139) и петочлану породицу (10.833 динара).

Радним данима кувано јело...

у Србији, за 21.725 корисника. Ово је учињено на предлог Црвеног крста Србије, јер због недовољног средстава у буџету градова и општина у којима су отворене народне кухиње они нису могли самостално да обезбеде финансирање obroка за најсиромашније.

– Крајем јуна престала је ова помоћ и од 58 кухиња највероватније ће наставити да ради тридесет једна

У Београду за трећину више корисника

По бесплатну храну у народне кухиње прошле године долазило је 5.498 Београђана, а судећи према подацима из априла, тај број би до краја године могао премашити и седам хиљада. С обзиром на повећање броја корисника, а да је у градском буџету за ову намену планирано укупно 256,6 милиона динара, Секретаријат за социјалну заштиту тражио је да се ребалансом градског буџета за народне кухиње обезбеде додатна средства од 100 милиона динара и да се отворе нове кухиње.

Извесно је да постојеће стање, у коме се тек нешто више од пет одсто градског буџета троши на социјалну заштиту, не пружа значајне могућности да се повећа степен социјалне заштите и помогне најсиромашнијима, али из Градског секретаријата за социјалну заштиту стижу обећања да ће на томе посебно радити у оквиру Стратегије социјалне заштите чија је израда у току, и где ће се предложити нове мере за заштиту најсиромашнијих. Тренутно у Београду има око 30 пунктова где љу-

ди, који су на ивици егзистенције, могу да добију бесплатан оброк. Прошле године највише корисника било је у општини Земун – 1.500, док је Сурчин једина београдска општина где 2008. године ниједан становник није добијао бесплатну храну. Са 686 корисника, Нови Београд заузима друго место, општина Младеновац треће (510), док је нешто мање од по стотину конзуматора било у Гроцкој, Сопоту и Чукарици. Оброк за народне кухиње у Београду припрема АД „Лидо“ из Земуна.

– у Београду, Новом Саду, Краљеву и неким другим градовима, тачније у оним локалним самоуправама које то могу да финансирају – објашњава Драгица Кљајић.

Судећи по подацима добијеним из анкете спроведене по општинама, каже наша саговорница, постоји потреба да се број корисника повећа на 30.000, и то у општинама где раде народне кухиње на 25.620 корисника (са садашњих 21.725), док је у општинама где народне кухиње досад нису отворене евидентирано 5.250 лица на ивици егзистенције која спас од глади траже на казану. Затражено је и 86.500 такозваних ланч-пакета, углавном за старачка домаћинства удаљена од града и на селу.

Наведени подаци довољно говоре да је дошло до драстичног осиромашења становништва, наставља Драгица Кљајић:

– Добро је док је лето, јер многи раде сезонске послове где уз дневницу добијају и храну, али ће бити тешко када се зимус врате кући и спас потраже у народним кухињама. Ових дана Црвени крст ће поново затражити да влада обезбеди средства за рад народних кухиња, и то за 30.000 корисника у наредних шест

основних намирница (уље, брашно, пиринач, пасуљ, тестенина, месне конзерве), а локалне самоуправе обезбеђују остале намирнице неопходне за припремање јела (свеже месо, поврће, зачине), просторије и опрему. Својевремено су страни донатори опремили народне кухиње у 51 општини сетовима кухињске опреме (казани, фритезе, полице) појединачне вредности комплета око 25.000 евра и помагали у набавци хране, али сада су те донације престале.

...а викендом сува храна

месеци, али, како пракса показује, захтев ће бити одобрен вероватно на три месеца.

Из средстава која влада одобрава обезбеђује се куповина само 6-7

– Уби нас ПДВ – наглашава Драгица Кљајић. – На сваку домаћу донацију мора да се плати порез на додатну вредност па стога и нема много интересовања међу потенцијалним дародавцима хране.

А да је проблем заиста тежак, говори и податак да су и нашој житници, Војводини, потребне народне кухиње. У 14 народних кухиња у северној покрајини свакодневно се дистрибуира 5.250 куваних оброка, а према недавној изјави Симке Сомер, секретара Црвеног крста Војводине, чак 13.557 гладних уста чека да се нахрани на народном казану.

Миланка Иванчајић

Ниш: све више отпуштених око казана

Од априла до јула ове године удвојучио се број Нишлија који спаса траже у народним кухињама. У питању су радници који су остали без посла због стечаја или ликвидације фирме или су, пак, у приватизованим предузећима у којима им месецима не исплаћују зараду. Како су недавно изјавили нишки званичници, ако се прилив корисника настави оваквим темпом, 51 милион динара, колико је издвојено из градског буџета, неће бити довољно и мораће да се тражи његов ребаланс. У Нишу је у априлу било 2.419 корисника, у мају – 3.177, у јуну – 3.789, а у јулу – 4.460. Слична ситуација је и у многим другим градовима Србије.

Држава прави „велики дуг“

Уредба која је наложила да се, због санкција, пензије ограниче на 75 одсто просечне зараде, на иницијативу Савеза пензионера Србије у Уставном суду оглашена неуставном, а пензионери су, 1994, први пут постали повериоци државе

После страшне 1993. у којој су постали билионери који за своје безвредне милијарде нису ни имали шта да купе, пензионери су се 24. јануара 1994. године први обрадовали „Аврамовом динару“: управо њима тог дана подељена је аконтација од по 20 новоустановљених динара које је популарни гувернер Народне банке Драгослав Аврамовић учинио стабилним и вредним. А када је стигла цела пензија, њен просек био је 33 динара, најнижа је била 20, а највиша 107,7

нео је и нове проблеме са пензионерима из бивших република који су остали без икаквих прихода, па је влада уредбом прописала да се дају аконтације пензија свима који су пребивалиште у Србији стекли од 11. јуна 1993. године па надаље.

У мају су пензије троструко повећане, а у јуну је исплаћена и разлика по основу коначног усклађивања за април. Највиша пензија износила је 406, најнижа око 100 динара, просечна 114, а додатак за туђу помоћ и негу 75 динара.

✓ **Године 1994. просечна зарада у Србији износила је 165 динара, а просечна пензија 122 динара. Учешће пензија у заради било је 73,94 одсто**

динара. Одушевљењу што се за један најновији динар могло купити чак пет јаја није било краја. Зауостављен је вртоглави раст марке и цена, у продавнице се вратила роба, пензионери су, најзад, поново имали рашта на пијацу...

У марту су плате повећане за 15 одсто, па је просечна пензија порасла на 46,25 динара, али већ следећег месеца влада је уредбом просечне пензије ограничила на 75 одсто просечне зараде, па је просечна пензија утврђена на 63,75 динара.

Оцењено је да „програм економског опоравка храброгази напред“ и да „уместо злих прогноза своје место заузимају здрав динар, стабилне цене, уравнотежен буџет, пораст зарада и пензија“. Али, распад земље до-

Пошто је хиперинфлација из 1993. учинила зараде неупоредивим и „непреводивим“ на било какав стабилни ниво, допуном Савезног закона оне су „избачене“ из обрачуна пензија: пензијски основ, односно пензија оних који су се пензионисали у 1994. години утврђивала се и усклађивала као да је остварена у 1993. години, а зараде из ранијих година валоризацијом су довођене на ниво из 1992. године.

Спорадични протести пензионера и њихових организација због пензија ограничених владином уредбом почели су да кулминирају у јулу. Процењено је да су пензије, захваљујући овој уредби, ниже 17 одсто него што би иначе биле, па је Савез пензионера Србије покренуо иницијативу за оцену уставности овог владиног акта.

БЕОГРАД

ПО ДИНАР ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

• Градска организација пензионера Београда покренула иницијативу да се сваком пензионеру главног града од наредне пензије одбио по динар за помоћ избеглицима из Републике Српске Крајине

Градска организација пензионера Београда покренула је акцију за пружање помоћи избеглицима из Републике Српске Крајине. Наиме, како нас је обавестио **Иван Вукотић** секретар, Организација пензионера града, у договору са општинским организацијама пензионера, упутила је писмо Републичком фонду за пензијско и инвалидско

осигурање запослених у коме предлаже да Управни одбор Фонда донесе одлуку којом би се сваком београдском пензионеру од наредне пензије одбио по динар за помоћ избеглицима из Крајине.

Иницијатива заслужује сваку похвалу, остаје једино да се види да ли се она може остварити на овај или неки други начин.

На Калемегдану: живот и искуство научили су их да разумеју недаће других и да увек буду спремни да помогну

Београдски пензионери увек солидарни

У јулу је уследила повишица од 30,26 одсто, а просечна пензија је достигла 125,25 динара.

Влада Републике Србије је критиковану Уредбу у августу заменила новом, која је одмах окарактерисана још неповољнијом за пензионере. Јер, иако је прописивала да се пензије могу усклађивати са растом зарада, прецизирала је да ће се „просечна пензија, усклађена по закону, исплаћивати у износу до 75 одсто у осигурању запослених, до 57 одсто у осигурању само-

сталних делатности, а код земљорадника до 36 одсто од износа просечне зараде“. Уредбом је дато и право Управном одбору Фонда да, уз уважавање ових правила, утврди пензије у износу који може да покрије расположивим средствима. То је значило да, ако новца нема, пензије могу да буду и испод утврђених лимита, а ако га и има – просечна пензија не може бити виша од 75 одсто просечне зараде.

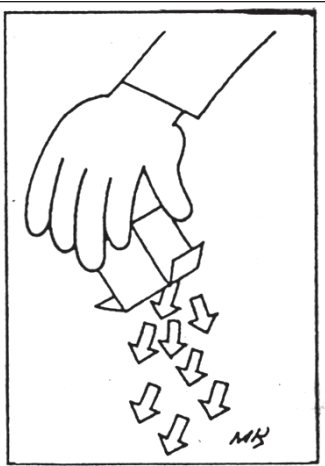
Упорним негодовањем успело се да у октобру и

ОГЛАСИО СЕ УСТАВНИ СУД

УРЕДБЕ НЕУСТАВНЕ

Иако је Уставни суд након шест месеци и безброј ургенција пре неколико дана разматрао захтев Савеза пензионера за оцену уставности владиних уредби и одлучио, како смо незванично сазнали, у корист Савеза, детаљнију информацију о томе нисмо могли да добијемо у Савезу пензионера. Најме, до њих још увек није стигло званично саопштење Суда. Три прошлогодишње

уредбе су, додуше, и без оцене Уставног суда престале да важе са истеком године, али је остало њихово негативно дејство што би требало отклонити, рекао је Предраг Тодоровић, председник Савеза. Такође, ту је и новодонета уредба о замрзавању пензија. Да ли је и она аутоматски стављена ван снаге тешко је рећи док се не добије одлука Суда.

Владиним документом ограничене пензије

ова уредба буде замењена новом, у којој нема ограничења „до“, већ је прецизирано да просечна пензија не може бити нижа од 75 одсто просечне зараде у Републици док трају санкције. Показало се опет да и од лошег има горе, па су сада сви ћутали кад је враћено оно против чега су се првобитно бунили.

Утврђено је и да ће пензије бити исплаћиване 5. и 20. у текућем за претходни месец. Али, тог 5. октобра, међутим – писао је наш лист – фондовске касе су биле потпуно празне, влада није интервенисала, па се опет прибегло позајмицама и кредитима за исплату пензија.

Тих јесењих месеци било је много идеја о томе како превазићи проблеме и попунити фондовске рачуне. Чуле су се и примедбе да су доприноси ниски, а тадашњи министар финансија предлагао је да се из, тек започете, својинске трансформације предузећа (сада познате као приватизација) део новца слива у касу Фонда.

Крајем 1994. постало је јасно да су страховања била оправдана: влада је пред крај децембра обелоданила одлуку да се сва лична примања, па тиме и пензије, стављају „на лед“ на новембарском нивоу и замрзавају у 1995. години.

А обећање да ће исплата пензија, макар и замрзнутих,

бити редовнија, показало се нереалним већ у јануару 1995. У марту су пензионери већ били револтирани кашњењем припадности, за шта су кривили владу јер су изостајале буџетске дотације празним касама Пензијског фонда.

Уследила је коначно повишица у априлу, али од само 9,16 одсто, тако да је просечна пензија порасла на 205,50 динара. У мају је, међутим, Уставни суд Републике Србије прогласио неуставном Уредбу владе о ограничењу пензија и њиховом замрзавању. Предстојало је враћање пензија на законску меру и обештећење пензионера за годину дана од када је Уредба ступила на снагу. То је

пензија утврђена је на 82 одсто просечне зараде, усклађивала се месечно са растом плата, а једногодишњи, такозвани велики дуг требало је измирити у наредне две године. Стопа доприноса повећана је са 22 на 25 одсто, а контрола уплате поново враћена фондовима за пензијско и инвалидско осигурање. Већ у септембру, контролори Фонда су у 250, од 330 исконтролисаних, предузећа открили неправилности приликом обрачуна прве уплате доприноса и установили да је тиме ускраћено 30 милиона динара касама Пензијског фонда.

Уз стално кашњење пензија, ушло се и у нову 1996. годину. Очекивала се испла-

✓ **У Србији је 1995. године било 1,2 милиона пензионера. Просечна зарада износила је 658, а просечна пензија 585 динара. Учешће пензија у заради било је 88,91 одсто**

значило да месечно треба обезбедити додатних 69 милиона динара за исплату пензија и скоро 600 милиона динара за исплату разлике за претходну годину. Новац за све то морала је да обезбеди држава, а не Пензијски фонд који није ни доносио спорне уредбе.

Посланици Скупштине Србије нове законске прописе усвојили су тек 4. августа тако да је законска пензија почела да важи од 1. јула 1995. године. Просечна

та другог дела новембарске пензије, касе су биле празне, па је решење тражено у поновном повећању стопе доприноса – на 29,4 одсто. Иако је статистика говорила да су пензије 2,14 пута веће него почетком претходне године – јануара 1995. просечна пензија била је 188,25, а истог месеца 1996. чак 403,26 динара – то никако није значило да је пензионерски стандард двоструко виши, писао је наш лист.

40

1969–2009.

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

Реформа система пензијско-инвалидског осигурања, уз недоумице „корекције или радикалне промене“, била је стална тема у друштву, па и у „Гласу осигураника“. Средином године већ преовладава мишљење да, због неповољног односа запослених (2.350.000) и пензионера (1.300.000) и просечних пензија које износе 82 одсто просечне зараде, систем постаје неодржив. Да би се покрили расходи, требало је стопу доприноса подићи на 35 одсто, што је превише, па је постајало јасно да ће промене морати да буду радикалне – што је значило дужи радни век и осетно умањење пензија.

У јулу је донет нови Савезни закон о основама пензијског и инвалидског осигурања да би његова примена почела 1. јануара 1997. године. Пооштрени су услови за стицање старосне пензије, уз 40 година стажа (мушкарац), односно 35 (жена), у пензију се није могло пре навршених најмање 50 година живота. Превремена пензија је укинута, као и право на скраћено радно време по основу II категорије инвалидности, док је право на надокнаду за телесно оштећење могло да се призна само за повреду на раду и због професионалног обољења. На овај начин је обим права делимично усклађен са материјалним могућностима државе, писао је наш лист.

Весна Анастасијевић

ХИПЕРБАРИЧНА КОМОРА И ЛЕЧИ И ПОМАЖЕ ЛЕКОВИМА

Чувар срца и крвних судова

Удисање стопроцентног кисеоника под повишеним притиском делотворан је метод лечења многих болести, пре свега гасне гангрене и дијабетеса, али и успоравања старости

Улазите као у неку капсулу од дебелих челика, седате на једно од петнаестак седишта попут оних у авиону, за вама се затварају врата од око пола тоне и тада јасно чујете благо шиштање ваздушног притиска који се полако пење до 2,2 или три атмосфере, што је приближно зарону од 12 до 30 метара. Зевањем, гутањем или дувањем кроз стиснуте ноздрве изједначавају унутрашњи и спољашњи притисак, затим вам сестра или лекар стављају на главу маску кроз коју ћете нешто више од сат времена удисати чист кисеоник. На крају се, уз много јаче шиштање, притисак спушта на нормалу, тешка врата се отварају и излазите напоље осетно лакши и опуштенији.

Др Томислав Јовановић

Описана капсула је заправо хипербарична комора, савремени вид лечења кисеоником, благотворан за све поремећаје циркулације, споро зарастајуће ране и кости, тровања гасовима, опекотине, обилна искривљања, а најкориснији се показао у лечењу гангрена, односно спречавању ампутација и смртог исхода.

У великом броју обољења – објашњава др Томислав Јовановић из Завода за хипербаричну медицину у Београду, специјалиста баро медицине и редовни професор клиничке физиологије Медицинског факултета у Београду – проблем периферног ткива је последица недостатка кисеоника. Анаеробне бактерије, које живе у одсуству кисеоника, изазивају такзвану гасну гангрену, смртоносну у сто одсто случајева. Ако се таква особа подвргне хипербаричној оксигенацији, онда ткиво у коме се ствара гасна гангрена постаје аеробно, богато кисеоником, а у тим условима те бактерије не могу да живе. Зато су сви наши пацијенти са таквим инфекцијама излечени, дакле проценат смртности је – нула.

Ово је посебно значајно, додаје наш саговорник, зато што је највећи број тих болесника у пуној радној способности, у животном добу између 40 и 50 година. Њима не са-

мо да је спасен живот, него су и враћени на посао.

– Овај метод је значајан и код обољења која изазивају оштећења крвних судова, као што је шећерна болест, од које пати највећи број наших пацијената, и низа других код којих кисеоник не може да се допреми на одговарајући начин преко крви. Стављањем неког пацијента у хипербаричне услове, 16 до 20 пута се повећава количина физички раствореног кисеоника у телесној течности мимо крви, јер је углавном реч о крвним судовима величине испод једног милиметра у пречнику који не могу да

Контраиндикације

– Ако се изузме честа контраиндикација која се може избећи – клаустрофобија, главна је активна туберкулоза, а релативна епилепсија коју вишак кисеоника може да провоцира – каже др Јовановић. – Али, ако је пацијент животно угрожен а има епилепсију, онда му дамо антиепилептике и уведемо га у комору, јер је најважније спасити човека. Код срчаних болесника и старијих људи нема контраиндикација.

се оперишу. Не треба заборавити ни посттрауматска стања, праћена отоком и компресијом крвних судова. Пошто је у основи великог броја болести недовољан утицај кисеоника, у комори се обезбеђује живот ћелија и делотворност већ постојеће терапије – каже још др Јовановић.

Комора је делотворна и код спортских повреда и замора после великих напора, у регенеративној медицини, у лечењу стерилитета, и женског и мушког, после неког захвата естетске хирургије, после излагања психичком стресу, а у развијеном свету она је усмерена и ка очувању здравља.

Без коморе би многа обољења имала фаталан исход

Бранка и Млађа Веселиновић осетили делотворност овакве терапије

– Људи, једноставно, хоће да буду здрави – објашњава овај стручњак. – Данас су модерни антиејџинг програми, против старења, у којима централно место има хипербарична оксигенација која чува срце и крвне судове.

Тачно је да пацијенти из западних земаља долазе овде на лечење јер им је много јефтиније, као и то да наш просечни пацијент то себи не може да приушти. Шта да ради онај ко има велики проблем, а мало новца, или би бар да – спорије стари. Односно, да ли је то прескупо?

– Ампутација екстремитета је јефтина, али ипак кошта много више него солидна операција на срцу. Јер, после ове друге човек се враћа у нормалну активност, а после ампутације ноге он је сто посто инвалид. Добије пензију, колица, пратиоца, то кошта енормно. Много је јефтиније превентивно деловање, покушај да му се спасе екстремитет и то је најбољи одговор онима који говоре да је хипербарична оксигенација скупа – изричит је др Јовановић. – А свако коме је хипербарична комора неопходна, а не може да плати, може слободно да дође овде – до сада никога нисмо вратили. Преглед је бесплатан и за пацијенте са упутом и без њега. Уколико сматрамо да је случај за комору, предложимо колегама да му дају упут, а ако му и не дају, укључимо га у терапију. Мислимо да је много значајније да човек буде излечен, него да ли ће му неки бирократа дати упут или не. Свакодневно имамо по неколико пацијената без упута, за које прегледом утврдимо да им је комора потребна, а знамо да немају да плате. Децу са различитим поремећајима, углавном са церебралном пара-

лизом и аутизмом, лечимо бесплатно. То Завод за здравствено осигурање не признаје и ти малишани се лече о трошку нашег завода.

Молекулски кисеоник у хипербаричним условима, иначе, код нас се примењује још од 1975-76, када је у КБЦ Земун отворена прва клиничка јединица са једномесним коморама, а онда се из тога изродио овај завод са четири-пет најсавременијих комора. Дуго је трајала дилема како кисеоник, којег у ваздуху има 21 одсто, може да буде лек – подстицано, између осталог, и од фармацеутске индустрије која од кисеоника није могла да убере профит. Срећом, доказано је да он у хипербаричним условима

Бесплатно уз упут

Завод за хипербаричну медицину у Београду, који на Бањици постоји од 1994. године, лане је отворио и део у Вишеградској улици, близу Клиничког и Ургентног центра Србије. Иако је то самостална установа, односно део приватне компаније „Холивел“, власника инжењера Миодрага Зарића, делује и у склопу здравственог осигурања, односно трошкове третмана (4.900 динара) пацијената који дођу са упутом сноси Републички завод за здравствено осигурање. За остале грађане, цена једног третмана од 70 минута у вишемесној комори је 7.800 динара.

лечи многа обољења која би се без њега сигурно завршила фатално, појачава ефикасност лекова и доприниси бољем излечењу, али и помаже регенерацији организма код, условно речено, здравих људи и оних који хоће то што дуже да остану.

Радмила Таминцић

ДОМ ЗДРАВЉА У ЉУБОВИЈИ

Лекари у сеоским амбулантама

Однедавно је Дом здравља у Љубовији, захваљујући помоћи Скупштине општине овог места, почео да шаље лекаре у амбуланте села удаљених од центра Љубовије 15-20 километара. У овим амбулантама радила је досад само по једна медицинска сестра. Долазак лекара у брдско-планинска села овог краја обрадовао је њихове житеље, сељаке и многобројне пензионере, махом старије људе.

– Ове године смо реновирали сеоске амбуланте, а СО Љубовија нам је дала новац за набавку бензина за

возила која возе лекаре. Они ће у овим амбулантама радити једанпут месечно, сваке прве недеље. Према распореду, лекар ће уторком радити у Доњој Оровици, средом у Грачаници и Рујевцу, а четвртком у Цапарићу и Горњој Трешњици. У амбуланти рудника олова и цинка „Велики Мајдан“ лекар ће прегледати пацијенте четири пута месечно, сваког понедељка – каже др Снежана Петровић, директор Дома здравља.

– Иако лекар у нашој амбуланти ради само једном месечно, веома смо задовољни. Медицинска сестра је ту свакодневно, али она само даје инјекције и превиија. Кад је потребно, измери нам притисак, али за лекове смо морали да идемо у Љубовију да их лекар пропише и да их узмемо – вели Страхинја Глигорић (84), пензионер из Доње Оровице.

М. Малишић

Јела од тиквица

Тиквице добро опрати, одсећи им оба врха, па могу да се припремају са љуском. Младе тиквице користити за салате, поховање, роштиљ, мусаку. Код старијих плодова треба одстранити семенке, а користити их у виду коцкица за чорбу, изрендане и за вариво, или пунити надевом.

Салата

Мање тиквице кратко обарити у осољеној и закисељеној води, оцеђене исећи на танке колутове, прелити мешавином сирћета и уља и посути са доста сецкане мирођије и белог лука; по жељи додати и бибера. Уместо уља, може да се користи јогурт или кисело млеко, нарочито овчије. У салату може да се дода мало свежег поврћа, на пример кришке парадајза, сецкана црвена паприка и др.

Обарене тиквице могу да се прелију сосом од мирођије или да се у киселу или неутралну павлаку дода мало белог лука у праху и сецкана мирођија, па тиме прелију тиквице. Послужити уз рибу кувану на пари или неко месо.

Чорба

У литар воде ставити 500 г тиквица исецканих у коцкице, 2-3 сецкана чена белог лука, пола месне коцкице за супу и пола кашичице сувог биљног зачина, па кувати док тиквице не омекшају. Може да се дода и 2-3 кашике пахуљица неке житарице (пшеничне, овсене...). Кад тиквице омекшају, додати сецкану мирођију и, по жељи, зачинити киселом или неутралном павлаком или са мало киселог

млека. Ко воли крем чорбу, може тиквице да обари у пола литра воде па да их измикса, дода још пола литра воде и остале додатке и скува до краја.

На роштиљу

Иако треба избегавати пржена јела, овако припремљене тиквице су јако укусне. Опрати тиквице средње величине (једна по особи) и исећи их по дужини на шните дебљине до пола сантиметра. Поређати их на по-

служавник, благо посолити и након 15 минута оцедити. Даље се могу припремити на два начина:

– попрскати уљем и испржити на роштиљу па посути сецканим першуном, мирођијом и белим луком;

– сваку шниту обавезно посути са мало белог лука у праху (то даје посебан „шмек“), па поховати на уобичајен начин (брашно, размућено јаје, презле) и пржити на уљу.

Пуњене тиквице

Ако се користе мање тиквице, одсећи један врх и пажљиво кашичицом издубити. Веће пресећи попречно по средини и извадити семенке.

Пунити уобичајеним надевом за пуњене паприке, поређати у шерпу, сипати

мало воде и кувати. При крају кувања додати мало брашна размућеног у води са пола кашичице сувог биљног зачина. Готово јело посути сецканим першуном и мирођијом; за сос могу да се комбинују вода и парадајз сок.

Са кикирикијем

Ево једног рецепта из Чада: обарити килограм тиквица и направити кашу, додати пет кашика уља, по кашичицу соли и шећера и чашу печеног кикирикија (самлевен или исецкан), пустити да једном прокључа.

Са тестенином

Исећи на колутове 500 г тиквица, посолити, оцедити и на мало уља испржити уз додаток сецканог белог лука и сувог биљног зачина. Додати 150 г обарене и оцеђене тестенине, промешати и скинути са шпорета.

Самлети или истуцати 50 грама пињола или pistaћа, додати пет сецканих листића нане, 150 г ренданог сира и две кашике воде у којој је кувана тестенина, промешати и умешати у тиквице. Украсити листићима нане.

С пилетином

Мање пиле очистити од коже и масноће, исећи и

пропржити на мало уља, а при крају додати сецкану главицу црног лука, кашичицу сувог биљног зачина и воде да месо огрезне па кувати док не омекша (уместо пилетине може и неко друго месо). Додати 700 г

сецканих тиквица, три сецкана чена белог лука и два ољуштена и исечена парадајза, кувати док тиквице не омекшају па умешати кашику брашна и кашичицу алеве паприке и кувати још пет минута; посути першуном и мирођијом.

Надевене

По једну средњу тиквицу по особи расећи по дужини по средини и мало издубити, поређати у тепсију, попрскати уљем и сувим биљним зачином и пунити надевом од мешавине сецканих зачинских трава, парчића бареног или печеног меса или рибе (или неког сухомеснатог производа) и мало неутралне или киселе павлаке. За надев се могу користити и сецкане печурке пропржене са главицом црног лука уз додаток зачинског лишћа и павлаке.

Преко надева ставити танку шниту неког тврдог жутог сира, а преко тога кришке парадајза. Пећи на 220 степени око 15 минута.

Пензионерка Кова

Хоћемо да се солидарисемо с народним посланицима и да испод дебелог хлада старог ораха пратимо њихова заседања „у глуво доба”

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Дебата у ситне сате

Удариле ове врућине, чедо моје, па ко год има каквог посла, гледа да то уради ујутро. Лако је мени – нахраним и напојим оних неколико кокица и њиховог петлића, залијем оно мало баште и цвећа, спреим нешто за јело, па хајд у дебели 'лад старог ораха. Упамтио је он и јачих врућина, и већег друштва што је од сунца бегало под његову густу крошњу. Од пуне куће чељади остадох само ја да под њим седим и сећам се како је ономад било.

Наврати неко од мојих исписника понекад, а Милеса свако јутро на кафу. Жали се како јој лете протезе по устима па би требало да иде да их поправља, ил' да прави нове. Само, никако да скупи паре за то. Више у ту партиципацију и не гледа има л' право ил' нема да буде ослобођена, поготово кад нема ту „Ф” дијагнозу, за коју је све бесплатно око зуба.

То сам скоро од дуга дана под орахом прочитала што је писала нека зубарка писмо новинама о наопаком здравственом закону. Каже та докторица да стоматолошке услуге не плаћају наркомани, алкохоличари, коцкари и сви који имају неку зависност као психијатријски поремећај, за шта иде дијагноза „Ф”.

А добровољни даваоци крви, инвалиди, студенти, незапослени и сиротиња плаћају од 500 динара до четири хиљаде, зависно од услуге. Онда сам предложила Милеси да и она запати неку зависност, па да иде доктору да се жали на то. Па ако њој упали, ето рецепта и за нас остале како да бесплатно намештамо зубе.

Ето видиш, дете о чему, причају доконе бабе, како да „пређу” државу и закон. Кад смо то увече испричали на шору, кум Стева није могао да верује да смо тако блесаве. Та нисмо ми тајкуни па да прелазимо и дриблamo државу како ми 'оћемо. Нас би од прве у'ватили и дали у новине, на стуб срама, или затвор. Не би нам помогли ни најновији закон о јавном информисању! Јесте да културни министар јако подржава те измене како би се увео ред у систем кажњавања оних који не поштују приватност људи. Е, сад се ја, љуби те баба, питам, да л' би Милеса и ја могле да тражимо одштету због нарушавања приватности. Јер, кад новине објаве да су две бабе измувале дијагнозу са шифром „Ф” да би могле да закрпе своја зубала, онда ће наша приватност бити нарушена. Сви ће знати да су нас пензије на то натерале, јер не могу да трају ни за храну, а камоли луксузирање са зубима. И ондак ћемо угрозити можда приватност и достојанство наше државе јер је она одредила и даје такве пензије, због којих бабе морају да иду на ту шифру.

Али, ко зна, ови са шифрама добро пролазе у нашој држави; види се да су трајни и брзо прилагодљиви, па се чини да могу како 'оће, и докле 'оће. А 'оће, до једном.

Него, не рекох ти, чедо моје, да смо и ми на клупици на шору увели ноћни рад. Видели смо од Народне скупштине, па пошто су то наше, народне перјанице, 'оћемо да се солидарисемо с њима. Е сад, ми би то због врућине, ал' нисмо сигурни да

л' они раде ноћу зато што немају климу, па да им главе буду 'ладније док решавају државна питања, или су навалили да нас што пре уведу у Европу и донесу те силне законе који се од нас траже.

Кум Стева је, то већ сви знају, најбоље политички поткован, па је предложио да изнесемо телевизор под орах и да гледамо преносе из Скупштине. Не може више да нам препричава шта је који посланик рекао, а и боље ћемо, кад нас је више, попамтити и тумачити око тих агенција. Је л', на пример, Агенција за контролу лета регистрована као приватно предузеће, а ради јавне, државне послове са годишњим приходом од 100 милиона долара. Ту је директор истовремено и председник управног одбора, а цене формирају како хоће и наплаћују страним авионским компанијама. Од тога се ништа не слива у буџет, али се слива у њихове плате. Како би иначе радник са средњом школом могао имати плату од 160.000 динара?!

Не дам ја мој телевизор под орах. Шта ћу ако изненада удари нека олуја па ми покисне, ил' не до бог привуче неки гром! Сад, пошто су и директора метеоролошког завода у'ватили да је неке послове поверавао фирми своје супруге, сигурно ће га сменити. Не би цаба чак у службеном листу објавили да је „довео у сумњу поверење грађана у савесно и одговорно обављање послова на положају”.

И, док не изаберу другог директора, ко зна 'оће л' јављати народу какво нас време очекује?

Унука Ика

У САД НАЈАВЉЕНА РЕФОРМА ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА

Обамин крсташки поход

Председник Сједињених Америчких Држава тражи од Конгреса да се оснује државно осигурање које би обухватило сваког Американца

Кад је нови амерички председник Барак Обама недавно најавио да ће се посредством телевизије обратити нацији, већина његових сународника је била изненађена, јер станар Беле куће то чини само у кризним околностима: ако се догоди некакав терористички напад или слична претња нацији. Овог пута, срећом, такве претње није било, али је председник, ипак, сматрао да треба да се обрати сународницима. Повод је био нешто што је важно за сваког Американца – реформа система здравственог осигурања. Ту реформу Обама је најављивао још док се борио за номинацију

у својој странци, а и потом, као званичан председнички кандидат. После инаугурације није заборавио на ово, али и на нека друга обећања. На спољњем плану, започео је најављено повлачење из Ирака, а на унутрашњем, ухватио се у коштац са проблемом који није успео да реши ниједан од његових претходника у последњих сто година.

У том подухвату већ се суочио са највећом политичком кризом од чијег исхода зависи да ли ће већ на самом почетку председниковања изгубити све шансе да се, по истеку четири године, поново кандидује, и тако брзо угаси своју засад веома блештаву политичку звезду. Успеле ли – а то би било равно политичком чуду – ући ће у историју као један од највећих политичких реформатора.

У чему је проблем – зашто је здравствена заштита тако тешко питање у најбогатијој земљи света, земљи која има најбоље болнице, у којој раде најбољи лекари? Не троши ли Америка за здравствену заштиту више него иједна друга земља у развијеном западном свету и не стижу ли баш из Америке најновији чудесни лекови?

Троши, то недвосмислено потврђује статистика (16 одсто бруто националног производа, према 11, односно 12 одсто у Француској и Немачкој), а болнице и лекари јесу најбољи – али ако можете себи да их приуштите. Главни повод за Обамин крсташки поход на ову област јесте чињеница да 47 милиона Американаца, или око 15 одсто становништва, нема ама баш никакво здравствено осигурање. А чак и они који га имају, било да су осигурани преко послодаваца, или зарађују довољно да га сами плаћају, никад нису начисто да ли ће их изненадна болест довести до банкротства.

– Ово се тиче сваке породице, сваког посла, сваког пореског обвезника који наставља да сноси терет проблема који Вашингтон не успева да реши деценијама – поручио је Обама нацији. Он је свакако свестан са чим се ухватио у коштац, јер против њега је веома моћна индустрија приватног осигурања – у Америци постоји само скромна државна здравствена заштита („Медикер“) за оне старије од 65 година, и то под одређеним, не баш једноставним условима – а политички противници су пожурили да његову ре-

За корак испред Кубе

Разлог за реформу система здравственог осигурања свакако постоји. Иако се, као што је већ поменуто, у Америци троше огромна средства за здравствену заштиту, њен квалитет је, мерено стандардима Светске здравствене организације, тек 37. на свету. То је само мало боље од квалитета здравствене заштите на Куби (рангирана као 39). По укупном учинку, амерички здравствени систем је пласиран још лошије – тек је на 72. месту на табели на којој је 191 нација.

форму прогласе „социјалистичком“, на шта су у Америци посебно осетљиви.

Недостатке и проблеме у постојећем систему можда је најдрастичније Американцима (и остатку света) предочио познати синеаста документарних филмова и критичар америчке социјалне збиље Мајкл Мур, у свом филму „Болесник“ из 2007. године. Основна порука тог дела указује да је чињеница да је профитни мотив приватни систем америчког здравственог осигурања изопачио у толикој мери да је обесмислио људско право сваког Американца да, кад се разболи, оде код лекара без бриге да ли ће то можда да га финансијски упропасти.

Ниједна земља нема, додуше, савршен систем у овој области, јер ми добро знамо колико нас кошта то што нам је осигурање „бесплатно“, али у Америци је то доведено до апсурда. Наиме, пошто су једини избор приватне куће здравственог осигурања, организоване као корпорације које се котирају на берзи, сваки пут кад изврдају да, упркос уговору, некое надокнаде трошкове, тиме повећавају профит својим акционарима.

Није зато чудно што се, како је то бриљантно осветлио Мајкл Мур, довијају на све начине да не поштују слово и дух уговора, у чему најчешће успевају. На пример, када је једном осигуранику требало надокнадити трошкове за трансплантацију јетре, то је одбијено јер је таква операција проглашена „експериментом“ који није предвиђен полисом осигурања. Једној пацијенткињи којој је откривен рак дојке није покривен трошак операције, јер је много година пре тога један лекар који ју је лечио од акни грешком написао да би оне могле да буду канцерогене, што је осигурању био довољан аргумент да доказује како приликом закључивања уговора није изнела целу своју медицинску историју.

Због свега овог, индустрија здравственог осигурања је веома профитабилна, а њени менаџери су на свим листама најплаћенијих. Да би сачувао постојећи статус, овај сектор је политички веома активан, дајући милионе за политичке кампање, како председничке, тако и оне у којима се бирају конгресмени. Према једном извештају, ових дана он троши 1,4 милиона дневно за лобирање против најављене реформе.

Обамино полазиште је да систем здравствене заштите треба променити пре свега зато што је скуп за пацијенте и за резултат нема здравију нацију. Он зато од Конгреса тражи да се оснује и државно осигурање, које би обухватило сваког Американца. Финансирало би се из додатног опорезивања оних који зарађују највише. Расплет се очекује у септембру.

Милан Бекин

Вештице на цени

Да неке вештине одолевају свим менама и кризама, показује и један оглас објављен у грофовији Самрсет на југозападу Велике Британије, једном од омиљених одредишта туриста: њиме се тражи вештица за годишњу плату од – 60.000 евра.

Туристичка организација која промовише пећине Вуки Хол објавила је оглас у коме се нуди посао вештици која ће промовисати посете пећинама и представљати туристима вештичији свет.

Кандидаткиња мора да има дар за церекање, не сме да буде алергична на мачке, а рад викендом и празницима се подразумева.

У туристичкој организацији се надају да ће одзив за ово радно место бити велики, јер је плата солидна.

– Посао је врло једноставан: живиш у пећини, будеш вештица и радиш све што раде вештице. Тражимо некога симпатичног, али и живахног и малициозног, с пуно духа – кажу послодавци.

У 101. пуно радно време

Кони Браун из Пембрука у Аустралији још ради осам сати дневно, шест дана у недељи иако има 101 го-

дину. Радни век дуг 81 годину провела је у продајници која продаје пржену рибу и кромпириће и коју је отворила

заједно са покојним супругом у Сиднеју 1928. Она толико ужива у послу да не планира да га напусти.

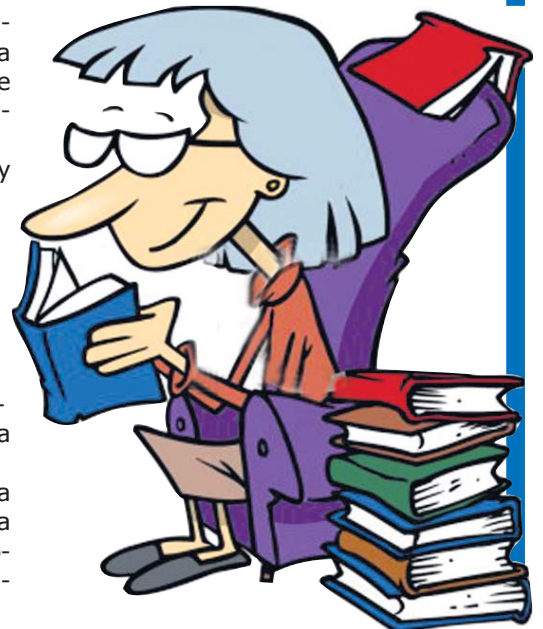
Диплома у 90. години

Американка из предграђа Чикага, која је напустила школу да помогне породици током Велике депресије, добила је матурску диплому у 90. години.

Елинор Бенз је средњу школу напустила 1936. и запослила се; током наредних деценија удала се и родила 15 деце, а данас има 54 унука и 37 праунука.

Похађала је вечерњу школу да научи дактилографију и рачуноводство, а недавно је поверила деци да јој је највеће разочарање у животу што није завршила средњу школу.

Деца су ступила у контакт са њеном некадашњом школом, а управа јој је сада издала матурску диплому, објавио је лист „Чикаго сан тајмс“.

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР „СРЕМ“ У РУМИ

Старе у зеленој оази

Станари ове установе, прошле године проглашене најбољом у области социјалне заштите, време проводе у дружењу и присећају се некадашњих обичаја

Од три хектара површине на којој је смештен Геронтолошки центар „Срем“ у Руми само мали део чине „цигла и бетон“, тачније објекти за смештај корисника, рехабилитацију и радну терапију, те капелица посвећена светом Василију Острошком. Све остало је зелено и расцветано. Стари парк са фонтаном и две дрвене салетле за одмор и ћаскање нуде довољно хладовине у врелим летњим данима. Велики ружичњак, опасан бетонском стазицом види се, кажу, на сателитском снимку Руме. Тај цветни круг становници ове установе називају стазом здравља – што дужа шетња, већи је напредак у рехабилитацији. Овог пролећа је, дуж унутрашње оградe целог комплекса, засађено 800 туја. Биће то, за коју годину, прави зелени појас, заштита од сунца и ветра, који ће сведочити о одлучности запослених и станара да ово место буде не само лепо, него и здраво за живот.

И ове године, као и шест претходних, станари дома су уочи Ивањдана ишли у подножје Фрушке горе да беру ивањску траву и пољско цвеће, да би по повратку плели традиционалне венчиће. Вешто уплићући влади и цветове, баке су се присећале минулих времена причајући о ивањским, али и другим обичајима.

Драгица Дакић, Зорка Гојковић, Новка Симић, Анђелка Гоговић и још неколико бака памте доба кад су девојке морале све да знају – од пољских до ручних радова. Њиве су за њих већ одавно прошлост, али ручне радове не заборављају, а захваљујући радној терапији стално уче нове.

– Моја сестра Новка и ја, а и ове наше другарице, боримо се да што више знамо. Научила сам да правим честитке од платна и цвећа, од најлонских кеса правили смо торбе, оплићемо флаше, а учимо сад и оригами, што се допало и јапанском амбасадору кад је скоро био у посети – каже Зорка.

Драгица је поносна на своје умеће у изради оригамија и сликања на свили:

– Терапеуткиње Снешка и Снежана показују нам како да правимо руже и разно цвеће од пластичних флаша и како да сликамо по свили. А, волимо и певање у хору, и одлазак у позориште...

Анђелка, поверава нам да би волела на излете с осталима.

– Донели су ме овде на носилима, али ми је помогла лекарска нега, људска брига и дуга рехабилитација. У колицима сам, али имам као и сви остали могућност за разне активности. Кад се ономад тражио допринос за овај дом, писали су мој муж и син. Ја нисам хтела. Да сам знала колико ће ми ово место помоћи, писала бих два!

Геронтолошки центар „Срем“ добио је пре неколико година републичку награду

Удружења стручних радника за најбољу установу социјалне заштите, а директор ове установе Марија Срака Станојчић примила је, у мају ове године, републичку награду као најбољи стручни радник у 2008.

– Наш стручни тим одлично функционише – каже директорка. – Од почетка рада установе успостављен је фамилијаран однос са корисницима и њиховим породицама, што негујемо и данас. Све већи број станара, поготово у објекту високог стандарда за који постоји и листа че-

ДРИНСКА РЕГАТА 2009.

Пловило око 8.000 љубитеља реке

Несвакидашњој рекреативној манифестацији придружило се и више од сто пензионера

кања, довољно говори о квалитетној бризи и раду са корисницима. Условне становања, као и квалитет услуга свих служби непрестано поправљамо, заправо не посустајемо ниједног тренутка, стално смо у акцији, речју – увек идемо напред – наглашава наша саговорница.

Каже да из праксе, али и из искустава других, зна да процес старења доноси промене.

– Деменција и Алцхајмерова болест не заобилазе ни наше кориснике. Зато је тешко оне који не могу да контролишу покрете и понашање мешати са ментално очуваним, поготово у стационару. А није им место ни у душевним болницама, нити установама за ретардиране... Они су посебна категорија, потребни су им специфична нега и брига, и посебан објекат. Ми смо још прошле године предали пројекат Извршном већу Војводине којим смо предвидели да у делу нашег дворишта изградимо објекат за прихват таквих болесника. Има заинтересованих донатора, па рачунамо да ћемо уз њихову помоћ, и помоћ покрајинске власти, направити овде кутак за њих, који би био институција за себе, са свим садржајима примереним њиховом менталном статусу – напомиње Марија Срака Станојчић.

Осим ове, из „Срема“ је кренула и идеја о формирању једне општинске установе, која би била једина те врсте, и која би се финансирала из средстава локалне заједнице, а својим активностима обухватала би све облике отворене заштите: кућну негу и помоћ у кући, дневни боравак, куће за старе... Ови послови углавном се организују при геронтолошком или при центру за социјални рад, а све што има префикс „при“ не може трајно да функционише – сматрају стручњаци ове установе.

– Боримо се да што више знамо – рекоше баке које прилежно уче све новотарије радних терапеута. На том су задатку и сви запослени, а и десетина војника који, служећи цивилни војни рок, имају прилику да сазнају како и дружење са бакама и декама носи неку лепоту и драж учења једних од других, било да срину слова из буквара, уређују травњак и цветњак, иду на излете, певају у хору или проводе време уз омиљени бинго.

Све је то, према речима психолога Јасмине Брашанчевић, вишеслојна терапија која прија свима.

Ика Митровић

На Дрини је недавно одржана највећа туристичко-спортско-рекреативна манифестација у Европи и на Балкану „Дринска регата 2009“. Организатори овог осмог по реду јулског

окупљања на реци били су ТО „Љубовија“ и Рафтинг клуб „Дринска регата“, под покровитељством СО Љубовија.

Иако учесницима несвакидашње спортске манифестације време баш није било наклоњено, било је хладно и ромињала је киша, у 800 чамаца и у многобројним другим пловилима нашло се више од 8.000 заљубљеника регате из многих градова Србије и бивших југословенских република, али и из Немачке, Аустрије, Швајцарске, Италије, Мађарске и Енглеске. На регати је учествовало и око сто пензионера.

Плотуном из трешњевог топа, у девет сати, дат је знак за старт пловидбе низ Дрину из Рогачице, путем дугим 40 километара. Уз песму и добро расположење, велика флота чамаца је после десет сати угловила у пристаниште, на ушћу реке Љубовије у Дрину, код мотела „Летњиковица“, у 19 часова. Дочекао их је велики број грађана Љубовије и суседних места.

– Ја сам из Београда, возио сам се рекама, морима и језерима многих

земаља. Међутим, овако лепу реку као што је Дрина нисам видео. Одушевљен сам регатом и њеном организацијом. Ако ме здравље послужи, долазићу до краја живота – каже стоматолог у пензији Милован Врачевић (67).

И седамдесетогодишњи пензионер из Ужица Видосав Радојчић задивљен је лепотом Дрине и пределима кроз које она протиче. Вели да ће овог лета доћи још који пут на ову реку, да се одмори, вози чамцем и ужива у риболову.

– Први пут сам с мужем Јозефом на „Дрин-

ској регати“, што је прави доживљај. Признајем, при уласку у чамац страховала сам да не паднем у реку. Страх је брзо прошао и сваком бих препоручила да не пропусти овакву прилику, јер пловидба Дрином освежава душу, јача срце и благотворно делује на цео организам – каже с одушевљењем и осмехом на лицу шездесетчетворогодишња пензионерка Елизабета Хортц, из Панчева. Њено мишљење дели и Нишлија Данило Стојковић (66).

Одушевљење пловидбом није скривао ни морнарички официр Војске Србије Зоран Војиновић, сада у пензији, који је овог пута био командант регате.

Миладин Малишић

НЕСВАКИДАШЊИ ХОБИ ЈЕДНОГ ШАПЧАНИНА

Пајине МИНИ-ВОДЕНИЦЕ као праве

Љубоморно их чува у родитељској кући

До пре пет година Павле Паја Пантелић радио је као заваривач у шабачкој „Зорки“, а од тренутка када су почели да теку његови пензионерски дани посветио се неуобичајеном хобију – прављењу мини-воденица. И то не прављењу макета већ правих воденица. За израду једне овакве воденице, зависно од величине, требало му је и до годину дана рада, а материјал за израду коштао га је и по 1.000 евра.

– Моје мини-воденице враћају ме у детињство, у родну Доњу Сипуљу. Сећају ме на време које сам прово-

дио у тамошњим воденицама на речици Церници, на којој их је било шест, и Ликодри где их је било петнаестак. Сада на њима нема ниједне воденице. Оне су ми биле инспирација да направим „моје воденице“ и да их свако ко дође у овај крај види и оживи стара времена, живот у њима и око њих – прича Пантелић.

Када Паја укључи водене пумпе, зачује се жубор воде, звук воденичног камена. А ту су и макете млинара, сељана који доносе жито на мељаву, запреге које чекају, двориштем се „шећају“ кокошке и друга

перад, покоја свиња, пас, мачка... У самој воденици, соба за млинара, у њој кревет са сламарицом, фењер, „склепани“ сто и столица, пољаве... Воденице урађене од дрвета и камена смештене су у прелеп природни амбијент – пуно зеленила, брвна и мостићи преко потока.

– Све воденице су код мене у стану и у родитељској кући. Не пада ми на памет да било коју продам, причињавају ми велико задовољство, продужавају ми живот, оне су прави празник за моје очи и ја их неизмерно волим. Наравно, драго би ми

било да их негде изложим да их људи виде и присете се добрих старих дана који „на босиљак миришу“, нашег културног наслеђа, да бисмо сами себе више поштовали – каже Паја.

До сада је Павле Пантелић урадио шест мини-воденица, прилично се уморио и, бар засад, не планира да прави још неку. Пајине воденице су видели и многи уметници, рекли су да се кроз њих, истовремено, прожимају сликарство, вајарство, грађевинарство, занат, а понајвише одишу – љубављу.

Балша Радовановић

ПОСЛЕДЊИ КОВАЧ И ПОТКИВАЧ У БРАНИЧЕВУ

Витез добре потковице

Седмдесетпетогодишњи Живослав Жива Стевић из Раброва, последњи ковач и поткивач у Браничеву, и под старе дане се не одваја од наковња. Ковање врућег гвожђа загрејаног на ватри и температури изнад 300 степени, обележило је живот овог „витеза добре потковице“.

Кад овај мајстор замахне и распали чекићем, прште варнице унаоколо. Његов наковањ тежак је 60 килограма, и на њему се ковачким чекићем потковице обликују и кују по жељеној мери. Мајстор Жива клепа мотике, кали, оштри секире, а све мање кује и поткива. Сваком сељаку у долини Пека увек је био на услузи. Од 1960. је имао приватну ковачку радњу.

– Кад се поткивају коњи и краве мора се пазити да се не повреди копито или папак при закивању ексера. Такође је важно да закуцани

Живослав – Жива Стевић

ексери касније не повреду животињу и да их потковица не жуља – вели мајстор Жива.

Ковачко-поткивачки посао је напоран и опасан јер се може догодити да животиње, посебно коњи, повреду поткивача. Пред његовом ковачком радионицом у Раброву људи су некад чекали сатима да им поткује коње

и краве, а сада овај мајстор поткује тек неколико грла годишње.

– Поткивач сам од дечачких дана. За оне који не знају, потковице се праве од сеченог шпаринга који се греје у ватри, искрива и обликује чекићем. Највише сам волео да радим на меху који прави ватру дувајући ваздух. Док се у њему ваздух скупља, мех га истерује, разгрће и пали ћумур, у који се касније ставља потковица – прича ковач.

Исковао је Живослав Стевић у свом поткивачком веку више од 5.000 потковица.

– Поткивачки занат је у Србији изумро с појавом трактора и механизације. Данас потковице продајем као сувенире, јер их муштерије стављају на аутомобиле због среће – каже са сетом мајстор Жива.

Љубиша Настасијевић

ЗАПИСАНО У ЦРНОЈ ТРАВИ, НАЈМАЊОЈ ОПШТИНИ У СРБИЈИ

Граде туђе завичаје

У 25 насеља живи око две хиљаде становника, две трећине старијих од шездесет година, а има насеља у којима се у последњој деценији није родило ниједно дете

Црна Трава и Црнотравци су синоним српског грађитељства. Нема значајнијег објекта у Србији и „великој Југославији“ да га неимари из црнотравске завити нису градили. То је занат који се не учи, са њим се деца рађају, кажу у шали у овом крају.

У Београду више него у завичају

Иако нема званичних података, према евиденцији Завичајног клуба Црнотраваца, у главном граду живи више Црнотраваца него у завичају. Они су као врсни неимари подигли веома лепе куће у свим деловима Београда. Велики број Црнотраваца живи и у Лесковцу, Нишу и Власотинцу, где су саградили читава насеља.

Зна се, а многи о томе беседе, да је име Црна Трава метафора судбине овог планинског дела Републике Србије. Најновији подаци говоре да је у 25 насеља,

Све више напуштених кућа

на 318 квадратних километара, настањено мање од две хиљаде житеља – док

Славољуб Благојевић и зграда Скупштине општине

је, на пример, 1961. године овде живело 12.513 становника.

У црнотравској општини – што је вероватно српски рекорд – годишње умре десет пута више људи него што се роди! Две трећине становника старији су од шездесет година, а међу онима који имају сигурна примања највише је – пензионера.

Црнотравски крај је предео печалбара и то је, сматрају зналци овдашњих прилика, вероватно понај-

ског рата и трају без прекида до данашњих дана. Због тога не чуди што је све више напуштених кућа, махала, што је доста затворених школа...

– Фабрике грађене последњих десетак-петнаест година, уз помоћ, како се говорило, „шире друштвене заједнице“, нису испуниле очекивања. После кратког рада, судбина им је по правилу била истоветна – следио је катанац. У неколико црнотравских села су такође саграђени поједини погони, али им судбина није била нимало ружичаста – каже Славољуб Благојевић, председник општине Црна Трава.

О Црној Трави и Црнотравцима говори се у „суперлативу“, али и са неком врстом туге.

У најмањој и једној од најсиромашнијих општина у Србији, Црној Трави, због вишедеценијске миграције, многе школе су затворене, има и оних у којима предавања слуша само по неколико ученика, док је у селу Кална у целој школи само

– један ђак! Према подацима Општинског већа Црне Траве, у целој општини у свим одељењима има 65

Анегдота о Црнотравцима

Станко Миљковић, новинар и писац из Лесковца, често је у Црној Трави:

–Немам тамо ни пријатеља, ни познаника, али волим да одем, некако ми је Србија другачија тамо – каже Миљковић. Па допричава једну згуду о Црнотравцима. Питао неко Црнотравца које је школе завршио, а он вели да је завршио три факултета – економски, правни и филолошки! Како, збуни се слушалац. Лепо, одговара Црнотравца, најпре сам завршио економски, па правни и онда сам ске ле пребацио на филолошки.

Ђака, што је десеторо мање него прошле школске године, па ће још неке сеоске школе наредне јесени бити – закатанчене.

Данило Коцић

УНИКАТНИ РАДОВИ ДРВОДЕЉЕ ЈУСУФА КОЗИЦЕ ИЗ НОВЕ ВАРОШИ

Сувенири од чамовине

Од окова који се на стругарима након обраде чамових трупаца одбацују као шкарт, Јусуф Козица из села Дрмановићи код Нове Вароши израђује уникатне сувенире, права уметничка дела. Мотиве за своје рукотворине Козица проналази у живописној природи златарског краја и ликовима комшија горштака, а захваљујући аутентичности, његови сувенири до сада су на сајмовима народних рукотворина награђивани више пута.

У уметничко-занатској радионици, опремљеној са две-три најпростије машине, Козица је за протекле три године, колико се бави овим послом, направио неколико стотина сувенира. Највећи део овај, како за себе каже, „усамљени дрводеља са Златара“ по-

клонио је пријатељима и „гостима планине“ који одседају код њега.

– У овом крају обичај је да домаћин на растанку дарује госта обично оним што има у кући – кајмаком, сиrom, теглом меда... Како се не бавим пољопривредом, госте на пут испраћам сувениром, тако да моји радови кресе домове широм Србије и Црне Горе. Због оригиналности, код туриста најбоље пролази сувенир „Златарац“, у који су уткане све особине горштака препознатљивих по шајкачи, брковима и густим, косматим обрвама, и „Златарка“, са бистрим оком и раскошном косом од јелове коре – каже Козица, запослен у салону намештаја „Мушовић“ у Новој Вароши.

Уколико успе да дође до новца, Козица намерава да у свом новосаграђе-

ном дому на падинама Златара отвори галерију са продајном изложбом сувенира. Планира, такође, да организује ликовну колонију у којој би иконописци и дрводеље, боравећи у живописним пределима планине, стварали уметничка дела у дрвету.

– Од израде сувенира могло би солидно да се живи да је више разумевања државе за финансирање оваквих програма. Они што одлучују о додели кредита никако да схвате да је израда сувенира вид уметности и да ја не могу да направим класичан бизнис план, јер чамове окорке не купујем већ добијам бесплатно с депонија пилана, а пањеве необичних облика проналазим у шуми одбачене од горосеча – каже Козица.

Жељко Дулановић

ЗАБАВА И КОРИСТ: УЗГОЈ КУНИЋА

Лепотани из кавеза

Милутин Грчић, књиџар у пензији из Смедеревске Паланке, већ скоро три деценије с великом љубављу гаји куниће. Тиме се непрекидно бави од 1980. године, што се некако поклапа и с његовим одласком у заслужену пензију.

Кунићарство је, може се рећи, традиција у породици Грчић. Она се, додуше, понекад прекидала, али не задуго.

– Држао сам куниће још за време Другог светског рата – каже стари „нолитовац“. – Тада је владала велика оскудица у храни, па

су нам кунићи добро дошли. Гајио сам их са млађим братом Душаном. За куниће није довољно само да их човек воли, већ треба о њима и много да зна. Зато сам стално куповао и читао стручну литературу. Тако сам много научио о кунићима и данас их с лакоћом узгајам. То су јако корисне животиње. Њихово месо је, пре свега, врло здраво и поготово препоручљиво за особе мојих година.

Грчићеви кунићи достижу тежину од седам до осам килограма. Женке на сваких месец дана доносе младе.

Покојег поклони рођацима и пријатељима

Дешава се да окоте и по 16 кунића, али сви не преживе пошто, како наводи Грчић, мајке не успевају да их исхране.

– Мени је узгајање кунића разонода и тиме се не

бавим ради финансијске користи – напомиње Грчић. – Покојег кунића и поклоним рођацима и пријатељима. Док је здравља, биће и ових лепотана у кавезима.

Драгољуб Јанојлић

БЕОГРАД

Дружење и после 55 година

Са дипломом Средње библиотекарске школе у Београду, која више не постоји, те 1954. године изашло је 18 девојака и девет младића и одмах кренуло у библиотеке Србије да појачају кадровски састав ове значајне културне делатности. Неки од њих нашли су се у Библиотеци града Београда, неки у општинским библиотекама Смедерева, Шапца и других градова, а поједини у специјалним библиотекама значајних установа.

Друга генерација ове школе прославила је недавно, у београдском ресторану „Орашац“, 55 година од завршетка школовања. На окупу се нашло девет школских другарица и три школска друга, од укупно њих 23, колико их је и даље у саставу ове генерације – углавном 75-годишњаци, десетак и више година у пензији, још доброг здравља, крепки и покретни. Фотографија чувеног генерацијског фотографа Бубија, на којој су и супруге двојице школских другова, најбоље сведочи о њиховој виталности. Борка, Вера, Вида, Јелена, Љубица, Милена, Милица, Милка, Нада, Драгомир, Милош и Тома имали су шта да кажу једни другима.

Један од учесника овог другарског скупа био је и Милош Немањић, председник Геронтолошког друштва Србије, који с великим задовољством прати овакве јубилеје у „Гласу осигураника“.

Н. М.

СВРЉИГ

Посета Ђавољој вароши

Два-три пута месечно сврљишки пензионери, у организацији Општинског удружења пензионера, иду на једнодневне излете обилазећи лепа и знаменита места по Србији. Кажу да су им у мају и јуну најзанимљивија била путовања за Буковичку бању, Врњачку Бању и Ђавољу варош.

Пензионери Сврљига су посетили манастир Св. архангела Гаврила у Пирковцу, недалеко од Сврљига, и то баш на дан славе – 26. јула.

Пошто су обишли „свет“, напослетку посетили и „свој манастир“, кажу сврљишки пензионери.

Д. П.

Горан Каурић и Љиљана Петров

ЗРЕЊАНИН

Помоћ угроженима

Општинском удружењу пензионера Зрењанин пристигла је ових дана помоћ из Покрајинских робних резерви. После 47 тона лука и 19 тона брашна, у град на обалама Бегеја допремљен је и детерџент за веш као донација Извршног већа Војводине.

– Захваљујући подршци Горана Каурића, заменика градоначелника Зрењанина, град је обезбедио бесплатан превоз робе у сва насељена места где живе наши чланови – објашњава Љиљана Петров, председник ОУП Зрењанин, наглашавајући да и локална самоуправа учествује у пружању помоћи социјално најугроженијим бакама и декама.

Седници годишње скупштине зрењанинске организације присуствовали су, између осталих, Горан Каурић, у име градске управе, Милан Ненадић и Радивој Темеринац, из Савеза пензионера Војводине и Србије, Стеван Радишић из СИР Војводине, затим Милан Александровић, председник ОО ПУПС-а, и Милијана Живановић, начелник у Зрењанинској филијали РФ ПИО.

Фонд ПИО послаће ове године око 300 пензионера из овог региона на бесплатан опоравак у бање Србије.

М. М.

ПЕЋИНЦИ

Стигла „хигијена“

Савез пензионера Војводине, у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за социјалну политику и демографију и Дирекцијом робних резерви АП Војводине, обезбедио је пакете хуманитарне помоћи за најугроженије.

Тако су у Пећинцима недавно подељени детерџент за веш и суђе, а 255 пензионера очекује пакете са уљем и пиринчем.

Чланови ОУП Пећинци истоварају поклоне

Ову драгоцену помоћ добило је и 238 беојинских пензионера.

И. М.

Уживање у једном од десет отворених базена

БАЊА ЈУНАКОВИЋ

Једнодушна петица

Педесет пензионера из Средњобанатског округа, који су се у првој овогодишњој смени у Бањи Јунаковић опорављали о трошку Фонда ПИО, презадовољни су.

Наши саговорници у холу лечилишта

Данило Бигин из Српске Црње, његова сумештанка Загорка Васић, Роса Пејић из Зрењанина, Илија Ђукић из Сечња и Милица Петровић из Боке једнодушни су:

– Све је за петицу, од лекара и свег особља до смештаја. Десет дана били смо обасути гостољубивом пажњом.

У другој смени боравили су корисници из Јужнобанатског округа.

С. З.

ПОЖАРЕВАЦ

Бесплатно 102 у бање

Од 300 заинтересованих, ове године бесплатно бањско лечење искористиће 102 пензионера Пожаревца, 20 мање него прошле године: највише старосних – 45, породичних 26, инвалидских 25, петоро је из редова пензионера самосталних делатности, а само један је корисник пољопривредне пензије. Сви ће користити десетодневне благодети Сокобање, Врњачке или Нишке бање.

Пожаревачки пензионери одмараће се овога лета у бањама и о свом трошку али уз повољније услове плаћања, за шта се побринуло пензионерско удружење. Понуде су стигле из стационара Сокобање и две туристичке агенције, Путник и Озрен: поред нижих цена за пензионере, ако се пријави више од 50, плаћање је у четири месечне рате. Како сазнајемо, у Удружењу влада велико интересовање пензионера и за ове видове бањског одмарања.

С. Е.

ПЕНЗИОНЕРСКИ КУТАК

ВЛАДИМИРЦИ

Пауза у Станишићима

Око сто пензионера из владиначке општине први пут је боравило на подручју Републике Српске, одакле је понело снажне утиске. На путу за бању Дворови свратили су у Бијељину где су у ресторану били лепо дочекани и угостњени. Није изостала ни посета Цркви светог Ђорђа.

Етносело препознатљиве лепоте

Посавотамнавци су се у прелепој бањи Дворови и сами уверили у квалитет специјалитета овог краја, лепиње у кајмаку и надалеко познате јагњетине „са пања“. На повратку су се најдуже задржали у етноселу „Станишићи“, чијом су лепотом били опчињени. Људи, па зар је ово могуће, питали су се пензионери Владимираца.

З. Ђурић

СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

Изложба за крсну славу

Поводом крсне славе карловачких инвалида – Светог Прокопија, сремскокарловачка Секција ткаља Општинске организације инвалида рада (чију активност финансира Министарство рада и социјалне политике) приредила је, у ресторану „Сремски кутак“, изложбу радова. Манифестација је реализована на нивоу општинских организација из Срема, а присутни су били и гости из банатских и бачких савеза.

Обред сечења славског колача обављен је у цркви Ваведења пресвете Богородице у Сремским Карловцима, а домаћин славе била је Данијела Црнојачки.

М. М.

ЛЕСКОВАЦ

Дружење најважније

Општинска организација лесковачких пензионера је веома активна и тешко је побројати све активности које су спровели у последње време.

– Првенство су, као и досад, имали програми чији је задатак да се помогне најугроженијим пензионерима, а таквих је све више – каже Братислав Здравковић, председник ОО пензионера Лесковца.

Од 32.000 пензионера Јабланичког округа, 22.000 живи у Лесковцу – и познато је да им је стандард веома низак. У Општинској организацији су давно схватили да је за њихове чланове посебно важно дружење, па зато често организују једнодневне излете.

Увек на услузи: Дом пензионера

Братислав Здравковић

– Највише смо помагали најсиромашније, колико је у садашњим приликама могуће. Наставићемо то да чинимо, а на бањски опоравак шаљемо око 200 наших пензионера – појашњава Здравковић.

Иако на југу Србије живи велики број пензионера који су давно преваљили 65. годину, међу члановима Организације има и доста младих који су добровољни даваоци крви. Годишње се јави више од 200 „добровољаца“ а појединци су драгоцену течност дали 50 и више пута.

Д. К.

Љиљана Михајловић

ВРАЊЕ

Нови председник

На ванредним изборима за председника Општинске организације инвалида рада Врања једногласно је изабрана Љиљана Михајловић, економски техничар у пензији. Њен први задатак биће омасовљење чланства. Ради дружења и бољег међусобног упознавања, нова председница је на Власини организовала сусрет чланова Пчињског, Јабланичког, Топличког, Нишког и Пиротског округа инвалида рада.

– Осим снабдевања чланова пакетима с разним намирницама, организоваћемо и културне и спортске манифестације – каже Љиљана Михајловић.

Р. С.

СОМБОР

Улица старих заната

У оквиру манифестације „Сомборски котлић 2009“, чланови Секције старих и уметничких заната и домаће радности Општег удружења предузетника Сомбор представили су се суграђанима и бројним гостима разноврсним производима.

У улици старих заната на градском тргу могло се видети изобиље изложених производа, а нешто од тога је могло и да се пазари.

Многи би се радо возили у њима

Многи су пожелели да се тог јулског дана фотографису поред два гиздава фијакера, које је рестаурирао Александар Недељковић, председник Секције старих заната.

И. М.

ПИСМА

Нису тиграсти па нека уједају

Годинама се није десило да прође половина јула а да није било ниједног запрашивања комараца. Добро, било је много кише која је ометала третирање а погодовала овим крвопијама да се размножавају. Али, заврши се некако и тај кишни период, па најавише и дуго очекивано прскање.

Чули смо у колико сати треба да почне, затворили прозоре и тако то, кад од авиона ни трага ни гласа. Прескочише нас. Мислили смо можда ће сутра у исто време, кад ујутру у новинама прочитамо да нема више запрашивања из авиона, да их је дванаест прскало по целом граду и да је комараца мање. Нико и не помену где су то прскали, али код нас у Железнику сигурно нису. А чујем да нису ни у Реснику, Раковици, Жаркову... Они који су видели авионе, као у Вишњици, рецимо, кажу да је то и једина корист од њих, што су их видели, јер нису приметили да су било шта испуштали, а тек да је комараца мање, о томе нема ни помена.

Дакле, једино што смо у комшијским, пријатељским и колегијалним разговорима на тему комарци закључили јесте да ове године нема новца за запрашивање и да је кишни период био одлично, природно оправдање за то. А када се време поправило надлежни су се потрудили да мислимо да је запрашено. Ваљда су веровали да ће нас уједи мање сврбети ако мислимо да је нешто предузето да се комарци униште.

Д. Митић, Београд

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,
Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на proffice@pio.rs

И ми их волимо, али...

По нашим улицама и парковима све је више кућних љубимаца које поносни власници шетају по крају. Да не причам сада о оним опасним, пит-буловима или како се све већ зову, има стварно лепих и добрих куца које виђам свакодневно. И волим да станем, да их помазим, али не могу да разумем и никад нећу разумети да ти исти поносни власници потпуно опуштено гледају како наспред тротоара њихове вољене куце обављају своје природне потребе и да још опуштеније настаје даље.

Нисам се лично уверио, али прича ми комшија који је живео неко време у Немачкој да тамо сваки власник

пса носи метлицу и лопатицу са собом и кад његов љубимац обави шта има на тротоару, он то лепо почи-

сти, спакује у кесицу и баца. Иначе, следи казна.

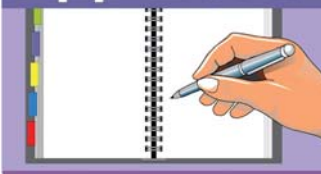
Код нас су паркови, травњаци на којима се деца играју препуни псећег измета, тротоари такође, а нико на то не обраћа пажњу. Не верујем да ће чекање да се власници паса сами сете шта

треба да раде уродити плодом. Па нису ни ти западњаци сами развили свест да треба да почисте иза својих љубимаца него их је лупило тамо где су најосетљиви – по џепу, па су сада сви дисциплиновани, а улице и травњаци су им чисти.

Прочитах пренеки дан у новинама да ће код нас да се уведе комунална полиција која би водила рачуна о реду у крају, па, рекох, хајде да предложим да и овако нешто уђе у опис њихових задужења. Ваљда ће неко да се сети да постоји начин да се и овакви проблеми реше.

Ј. Златковић, Ниш

АДРЕСАР

Пензионерске организације

**Општинске организације
Савеза пензионера
Војводине**

Кула, Маршала Тита 248

☎ 025/721-479

Мали Иђош, Главна 9

☎ 024/730-043

Нова Црња, ЈНА 113

☎ 023/811-317

Нови Бечеј, Маршала Тита 17

☎ 023/771-231

Н. Кнежевац, Николе

Тесле 5 ☎ 0230/81-518

Опово, Бориса Кидрича 8

☎ 013/682-144

Оџаци, Железничка 19

☎ 025/742-459

Панчево, Др Касапиновића 12а

☎ 013/353-595

Пећинци, Јове Негушевића 6

☎ 022/86-605

Пландиште, Војводе

Путника 47 ☎ 013/861-302

Рума, Вељка Дугошевића 142

☎ 022/479-531

Сента, Главна 8

☎ 024/811-591

Сечањ, Војда Карађорђа 57

☎ 023/842-021

Сомбор, Венац Петра

Бојовића 20

☎ 025/23-153, 23-502

Србобран, Милоша Обилића 22

☎ 021/731-728

С. Митровица, 28. марта 17

☎ 022/626-030

С. Карловци, Митрополита

Стратимировића 15/а

☎ 021/881-834

Стара Пазова, Парк 66

☎ 022/311-464

Суботица, Саве Шумановића 2

☎ 024/525-196

Темерин, Новосадска 314

☎ 021/843-505

Тител, Змај Јовина 1

☎ 021/860-236

Чока, Маршала Тита 20

☎ 0230/71-629

Шид, Бранка Радичевића 1а

☎ 022/712-203

Захтев за инвалидску пензију

? Снежана Б. – Мајданпек: **Имам 50 година живота и 30 година радног стажа. Последњих 13 година радила сам са скраћеним радним временом (четири сата), због тешког здравственог стања. Када сам излазила на ИК, поред скраћеног радног времена добила сам и телесно оштећење од 70 одсто, с увећаним радним стажом 12/15. Интересује ме да ли због тешког здравственог стања могу да урадим допуну предмета за ИК без обзира на то што је документација застарела и поднесем захтев за инвалидску пензију. Такође ме занима зашто увек примам мању плату од колегиница с истим бројем бодова, за око 3.000 динара.**

Одговор: У решењу којим Вам је 1996. године признато право на II категорију инвалидности оцењено је да је узрок инвалидности болест и да Ваш стаж покрива 3/4 Вашег радног века. Правилно Вам је одређена накнада

по основу рада са скраћеним радним временом, тј. 85 одсто разлике зараде са скраћеним радним временом и зараде коју бисте примали с пуним радним временом. Да је узрок инвалидности била несрећа на послу или професионално обољење, примали бисте накнаду у висини 100 одсто наведене разлике.

Што се тиче накнаде у бази података матичне евиденције, она се уноси у износ 100 одсто и таква накнада ће Вам бити обрачуната и за пензију коју ћете свакако остварити. Решења о накнади су рађена само до 2001. године, па ће се приликом пензионисања највероватније урадити и за остале периоде, с тим да се од 2003. године накнада усклађује као и пензије и не прати више износ зараде за скраћено радно време. Ово је у складу са чл. 224 Закона о ПИО. Што се тиче инвалидске пензије, нема законских сметњи да поднете нов захтев за оцену радне способности.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

сам засновао нови радни однос у фирми у којој и даље радим. По мојој евиденцији, закључно са 3. 5. 2009. године, мој радни стаж с бенефицијама износи 37 година, пет месеци и 22 дана. Када стичем услов за одлазак у пензију и да ли, уколико ми тренутни послодавац откаже даљи рад од 1. 9. 2009. године, поново имам право на новчану накнаду НСЗ, и у ком периоду, с обзиром на то да сам ово право већ користио.

Одговор: Веома је тешко прецизно одговорити на Ваше питање, пре свега јер не наводите време када сте радили на радном месту где Вам се стаж рачуна с увећаним трајањем. Не наводите такође да ли сте проверавали у

Фонду ПИО своје податке регистроване у матичној евиденцији. По сада важећим прописима, у пензију можете ићи када навршите 40 година стажа осигурања. Ако Вам пре тога престане радни однос по основу кога НСЗ признаје право на накнаду, можете поново да остварите то право у складу са Законом о запошљавању.

Због бенефицираног радног стажа, а и због осталих недоумица, било би добро да Вам надлежна филијала ПИО утврди тачан стаж, као и када пуните потребних 40 година стажа осигурања; о правима у случају евентуалне незапослености распитајте се у надлежној филијали Националне службе за запошљавање.

Губитак радне способности

? Зорица Мићовић – Веллика Плана: **Имам 52 године старости и 25 година радног стажа. Оболела сам крајем 2003. године и тренутно се налазим на лечењу у Институту за реуматологију. Два пута сам излазила пред инвалидску комисију и оба пута сам одбијена, па ме интересује да ли је то у реду.**

Одговор: По прописима од 9. 4. 2003. године, да би осигураник остварио право на инвалидску пензију неопходно је да орган вештачења утврди

потпун губитак способности за рад. То практично значи да болест треба да онемогући осигураника за било који посао да би остварио право на инвалидску пензију. Претпоставка је да код Вас постоји преостала радна способност, и поред болести од којих болујете, па је орган вештачења утврдио да не постоји потпун губитак радне способности. По истом закону више не постоје права по основу преостале радне способности, те сте принуђени да и даље радите на пословима које сте и раније обављали.

Новчана накнада НСЗ

? Драгољуб Керебић – Нови Сип: **Ове године пуним 56 година живота. Радио сам до 30. 11. 2006. године, када сам после приватизације предузећа упућен на НСЗ као технолошки вишак. За овај период имао**

сам 33 године, 10 месеци и 14 дана стажа и око 13 месеци бенефицираног радног стажа, као и 12 месеци радног стажа код НСЗ. По истеку тог периода наставио сам да добровољно уплаћујем доприносе до 31. 8. 2008. године када

Доприноси стална обавеза

? Душан Илић, Богатић: **На лични захтев, а због остваривања права на пензију брисан сам из именика адвоката Адвокатске коморе закључно са 3. 6. 2004. године. Решењем Фонда ПИО самосталних делатности признато ми је право на старосну пензију почев од 4. 6. 2004. године, после чега сам поново уписан у именик Адвокатске коморе; наставио сам да се бавим адвокатуром и редовно сам уплаћивао доприносе за ПИО и после пензионисања, до 5. 6. 2009. године. С обзиром на то да по Закону о ПИО стаж може да износи највише 45 година, а ја желим да се и даље активно бавим адвокатуром, сматрам да више немам обавезу да упла-**

ћујем доприносе за ПИО. Ко је надлежан да донесе решење о томе?

Одговор: Тачно је да само стаж до 45 година утиче на висину пензије, али зарада, тј. основица на коју плаћате допринос за ПИО и после навршених 45 година стажа осигурања улази у основ за пензију, односно нов обрачун пензије када Вам престане својство осигураника. Ниједан државни орган нити установа не може да Вас ослободи даљег плаћања доприноса док се налазите у осигурању, тј. док се бавите адвокатском делатношћу, без обзира на то да ли се Ваше осигурање продужава и после 45 година стажа.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ЗДРОБЉЕНОСТ	СЛОМИТИ НА ДВА ДЕЛА	РАНИЗИ ФУДБАЛЕР, БРАНКО	ИМЕ ГЛУМИЦЕ МИХИЋ	ЗАТЕГНУТИ ОПРУГУ НА САТУ	ЈЕДНА ОД ТРИ ПРАТИЉЕ ВЕНЕРЕ	МЕСТО КОД ДУТЕ РЕСЕ
ГРАД У ЈУЖНОФР. РЕПУБЛИЦИ							
ПТИЦЕ КОЈЕ СЕ ХРАНЕ МРАВИМА							
ОНАЈ КОЈИ НЕШТО РЕШАВА							
ЖЕНКА СЛОНА							
ОБЛИКОВАТИ ГВОЈБЕ КОВАЊЕМ							ЖЕНСКО ИМЕ
ТИП ФРАНЦУСКОГ АУТОМОБИЛА				РЕКА У РУСИЈИ			
				ПРОФЕСОР ИСТОРИЈЕ			
ИЗРАСТИ ИЗ ЗЕМЉЕ, НИКНУТИ					АКАДЕМИЈА НАУКА		
					БОЈИТИ У БЕЛО		
ОСНОВНА ТАРИФА (СКР.)			СИМБОЛ АНТИМОНА			ОЗНАКА ЗА КАРАТ	
			СО АЗОТНЕ КИСЕЛИНЕ			СТ. ГРЧКИ ФИЛОЗОФ	
СЛЕДИВАЊАЊЕ							
ОЗНАКА ЗА ТОНУ		МАКАР МАЛО					ЗАНОСНО (МУЗ.)
		ДОЗНАТИ					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЖЕНА ОД СТРИЦА						
	СИМБОЛ ЗА БОР						
БОЈА МУШКОГ ГЛАСА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ДОДАЦИ ЗЕЛИМА						
	МУШКО ИМЕ						
ЧЕОНА СТРАНА КОД АНТ. ЗГРАДА					РЕКА У ФРАНЦУСКОЈ	ОЗНАКА ЗА МЕТАР	
						БИЛИЈАРСКИ ШТАП	
ПОТВРДНА РЕЧ			ОБРОК ОТПЛАТЕ				
			АЛУМИНИЈУМ				
ОТАЦ (СЛОВ.)				СУКОБ НАРОДА			
				ОЗНАКА ЕНЕРГИЈЕ			
МУШКО ИМЕ							

Решење из прошлог броја: прилика, Ластово, Аса, нар, ст, р, рт, Тарас, а, Иванко, Чиле, гн, ато, Ира, ри, став, и, млади, пралик, кравица, Румија, атона, с, Тира, кр, Ана, дан, каквоћа.

Игњат Галало

Лековите мисли

Изузетан сам човек. Кад се деле функције, мене увек изузму.

Педантан је. Своју уфлекану прошлост дао је на хемијско чишћење.

Душан Старчевић

Молим за реч

Наш човек се осећа најлежерније кад му легне плата.

Дотле дошло, људи купују на пијаци парадајз и паприку на комад. Без панике. Биће критично кад на комад буду куповали пасуљ и пиринач.

Кожа је поново у моди. Нарочито кожа домаћег туристе.

Не смем слано, не смем слатко, не смем масно, не смем љуто, не смем кисело... Докторка је направила најбољи ребаланс мог буџета.

Дејан Патаковић

Верују сиротињи

Реклама: бушим нове рупе ради бољег стезања каиша.

ММФ нам је дао разређивач, али нам је у финансијама и даље густо.

Функционери верују сиротињи, али се куну у тајкуне.

Гојко Јанковић

Драгош Јовановић

Карневал у Врњачкој Бањи

Пети пут заредом у Врњачкој Бањи је, од 12. до 19. јула, одржан – Међународни карневал. Они који су имали среће да се управо тих дана нађу у нашој „бањској лепотици“ кажу да је овогодишња маскарада била највеличанственија. Тридесет осам карневалских група и 1.500 учесника у несвакидашњој двочасовној поворци оставило је скоро без даха 240.000 посетилаца. Кловнови, артисти, жонглери... забављали су шетаче на Променади, професионал-

ни шминкери осликавали су лица пролазника...

Осим домаћих представника и оних из региона, своје умеће су приказали и многобројни заљубљеници музике и плеса из целог света. Било их је из Румуније, Италије, Кине, Боливије, Еквадора... Ипак, посетиоцима су адреналин највише подигле бразилске плесачице, изненађене лепотом овог крајолика и срдечношћу људи, уз обећање да ће и наредне године сигурно доћи.

Д. И.

